

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Karel Petele

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MAJETKOVÁ KRIMINALITA

Autor práce: Karel Petele

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Svatoš Roman, Ph. D.

Katedra: Bezpečnostně-právní

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanovi Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah.....	5
Úvod	9
1. Majetková kriminalita.....	10
1.1. Nečastější způsoby páchání majetkové kriminality.....	10
1.2. Rozdělení majetkové kriminality do třech základních skupin.....	10
2. Fenomenologie.....	10
2.1. Struktura registrovaných majetkových trestných činů v ČR v roce 2008.....	11
3. Historie majetkové kriminality.....	12
3.1. Vývoj věkového složení pachatelů.....	13
3.2. Recidiva.....	13
3.3. Krádež.....	14
3.4. Členění krádeží.....	14
3.5. Krádež vloupání.....	15
3.6. Krádeže prosté.....	17
3.7. Kapesní krádeže.....	18
4. Etiologie majetkové kriminality.....	20
4.1. Kriminalita z nouze.....	20
4.2. Kriminalita z blahobytu.....	20
5. Kontroly majetkové kriminality.....	21
5.1. Represivní strategie.....	21
5.2. Preventivní strategií.....	22
5.3. Situační prevence.....	22
6. Koncepce takzvaného „bezpečného domu“.....	22
6.1 Komplexní zabezpečovací systém.....	23
6.2. Index Solutions.....	23
6.3. Počítačové a satelitní systémy.....	24
6.4. Schengenský informační systém.....	24
6.5. Kriminologický výzkum.....	25
7. Pojmové vysvětlení majetkové kriminality.....	25
7.1 Skupinový objekt.....	25
7.2. Objekt.....	26
7.3. Subjekt.....	26
7.4. Subjektivní stránka.....	26
7.5. Rozdělení škod v hodnotovém měřítku.....	26

8. Pojmové vysvětlení druhů majetkové kriminality.....	27
9. Krádež § 247.....	27
9.1. Cizí věc.....	28
9.2. Způsobení škody nikoli nepatrné.....	28
9.3. Pojem vloupání.....	28
9.4. Uzavřeným prostorem.....	28
9.5. Vniknutí.....	28
9.6. Lest.....	28
9.7. Uzamčení.....	28
9.8. Jiná jistící překážka.....	29
9.9. Pachatel se pokusí bezprostředně po činu uchovat si věc násilím.....	29
nebo pod pohrůžkou bezprostředního násilí.....	29
9.10. Čin spáchá na věc, kterou má jiný na sobě nebo při sobě.....	29
9.11. Byl již za takový čin odsouzen nebo potrestán.....	29
10. Zpronevěra § 248.....	30
11. § 50 odstavec 1 písmena a)Přestupky proti majetku.....	30
12. Neoprávněné užívání cizí věci § 249.....	31
12.1. Motorové vozidlo.....	31
12.2. Cizí věc nikoli malé hodnoty.....	31
12.3. Přechnodně věc užívat.....	31
13. § 50 odstavec 1 písmena b)Přestupky proti majetku.....	31
14. Neoprávněný zásah do práva k domu,	
bytu nebo k nebytovému prostoru § 249a.....	32
14.1. Domem jiného.....	32
14.2. Byt.....	32
14.3. Nebytovými prostory.....	32
14.4. Protiprávním obsazením.....	32
14.5. Oprávněnou osobou.....	32
14.6. Za bránění v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru.....	33
15. Neoprávněné držení platební karty § 249b.....	33
15.1. Platební karta.....	33
15.2. Náležitosti platební karty.....	33
15.3. Neoprávněné opatření.....	33

16. Podvod § 250.....	34
16.1. Majetek.....	34
16.2. Škoda na cizím majetku.....	34
16.3. Omyl.....	34
16.4. Uvedení v omyl.....	34
16.5. Využití omylu jiného.....	34
16.6. Rozdíl mezi podvodem a krádeží.....	35
17. § 50 odstavec 1 písmena a)Přestupky proti majetku.....	35
18. Pojistný podvod § 250a.....	35
18.1. Pojištění.....	35
18.2. Pojistná smlouva.....	35
19. Úvěrový podvod § 250b.....	36
19.1. Dotace....	36
19.2. Subvence.....	36
20. Provozování nepoctivých her a sázek § 250c.....	36
20.1. Peněžní hra.....	36
20.2. Sázka	36
21. Podílnictví § 251.....	36
21.1. Ukrytí....	36
21.2. Převedení....	36
21.3. Užívání.....	37
22. § 50 odstavec 1 písmena c)Přestupky proti majetku.....	37
22.1. Ukrytí věci	37
22.2. Převedení věci.....	37
23. Podílnictví § 252.....	37
23.1. Zatření původu věci	37
23.2. Původ věci.....	37
24. Zatajení věci § 254.....	38
24.1. Věc nikoliv nepatrné hodnoty.....	38
24.2. Cizí věc.....	38
24.3. Věc nalezená.....	38
24.4. Omyl.....	38
25. Poškození cizí věci § 257.....	38
25.1. Zničení věci	38

25.2. Poškození věci.....	39
25.3. Neupotřebitelnost	39
26. Věci požívající ochrany.....	39
27. Prevence kriminality.....	39
28. Sociální prevence.....	41
28.1. Vnější kontrola lidského chování.....	41
28.2. Právní řád.....	42
28.3. Právní nihilismus.....	43
28.4. Úloha médií.....	45
28.5. Vnitřní kontrola lidského chování.....	45
29. Situační prevence.....	46
29.1. Opatření situační prevence.....	48
29.2. Kategorie opatření situační prevence.....	48
29.2.1. Zvýšení ochrany subjektů, osob a věcí.....	48
29.2.2. Přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo.....	48
29.2.3. Ztížení přístupu k prostředkům vhodných pro spáchání trestného činu.....	48
29.2.4. Zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizik pro pachatele.	49
30. Viktimologická prevence.....	49
31. Prevence primární, sekundární a terciální.....	50
31.1. Primární prevence kriminality.....	50
31.2. Sekundární prevence kriminality.....	51
31.3. Terciální prevence kriminality.....	52
32. Úloha státu v prevenci kriminality.....	52
33. Policejní prevence.....	53
33.1. Community Policing.....	53
33.2. Přibližování policie občanské společnosti.....	54
34. Závěr	55
35. Seznam použité literatury.....	57
36. Abstrakt.....	59
37. Abstract.....	60

ÚVOD

Bakalářskou práci na téma Majetková kriminalita, jsem si vybral hlavně proto, že kriminalistika i kriminologie jsou velice zajímavé předměty, o které jsem se zajímal již na střední škole.

Při výběru Diplomové práce jsem si vyčlenil několik témat z této oblasti, které jsou zajímavé nejen pro autora Bakalářské práce, tedy pro mě, ale budou také zajímavé pro osoby, které budou mojí práci zkoumat a také ji posuzovat. Dále jsem vyloučil témata, o kterých není příliš mnoho informací, ze kterých bych mohl čerpat. Nakonec jsem si vybral majetkovou kriminalitu, jež je velmi zajímavá, je o ní mnoho informací a také je jednou z nejoblíbenějších kriminalit u našich pachatelů. Řekl jsem si, že když je tato kriminalita dost dobrá na to, aby si její spáchání vyzkoušelo největší množství pachatelů, bude stát také za to, abych ji detailně nastudoval a vytvořil si vlastní pohled na tuto problematiku také.

Protože tento druh kriminality trápí všechna velká města, kraje i obce, ale především všechny slušné občany naší republiky, mým cílem bude najít, z čeho se vlastně majetková kriminalita skládá, definuji druhy a vymezím pojmy majetkové kriminality. Budu sledovat, jaké je její nejčastější páchání a také rozdělím majetkovou kriminalitu do skupin. Odhalím její historický vývoj a také složení pachatelů. Budu se snažit najít etiologii lidského chování a vytvořit strategie kontroly kriminality. Nejtěžším a také hlavním úkolem pro mě ale bude vyzdvihnout všechna preventivní opatření majetkové kriminality, které pomohou odradit potenciální pachatele od trestné činnosti. I preventivní opatření rozdělím do skupin a poukáži na velmi důležitou úlohu médií a ve společnosti.

1. Majetková kriminalita

Pro **majetkovou kriminalitu** je typické, jak vyplívá již ze samotného názvu, útok proti cizímu majetku. Trestné činy proti majetku jsou vymezeny především v IX. hlavě zvláštní části trestního zákona. V důsledku společensko-politických změn po roce 1989, jež se nutně promítly i do trestního zákonodárství, poskytují tato ustanovení rovnocennou ochranu všem druhům vlastnictví i jiným majetkovým právům.

Majetková trestná činnost, jejíž **1.1. nejčastější formou** jsou krádeže, podvody a zpronevěry, představují v posledních letech, podobně jako v jiných vyspělých zemích, převážnou část celkové kriminality. Lze tedy říci, že vývoj majetkových trestných činů předurčuje vývoj celkové kriminality.

1.2. Majetkovou trestnou činnost lze rozdělit do tří základních skupin:

První skupinu představují trestné činy, pro něž je charakteristickou pohnutkou ziskovost a jež směřují k obohacení pachatele (jednání obohacovací). K nim náleží především krádež (§ 247 TZ), zpronevěra (§ 248 TZ), podvod (§ 250 TZ), lichva (§ 253 TZ) a další.

Druhou skupinu trestných činů, pro něž je typické jednání poškozování, reprezentují zejména trestné činy poškozování věřitele (§ 256 TZ), porušování povinností při správě cizího majetku (§ 255, 255a TZ), poškozování cizí věci (§ 257 TZ) a zneužívání vlastnictví (§ 258 TZ).

Třetí skupinu pak představuje podílnictví (§ 251, 252 TZ), kde pachatel hlavně využívá trestné činnosti páchané jinou osobou. Novelou provedenou zákonem

č. 134/2002 Sb. bylo do trestního zákona začleněno ustanovení § 252 a o trestném činu legalizace výnosů z trestné činnosti (tzv. „praní špinavých peněz“).

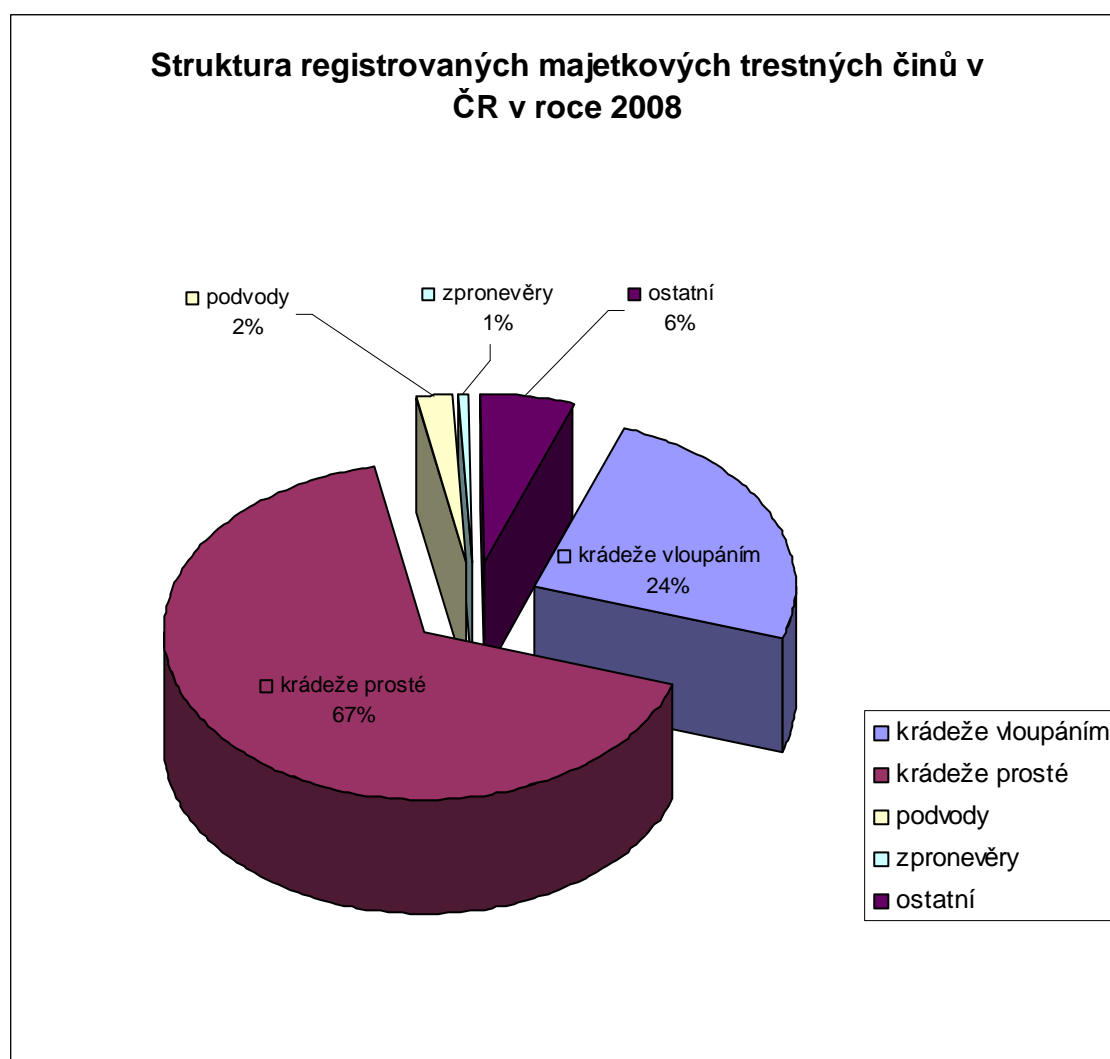
2. Fenomenologie

Celkově bylo v roce 2008 policií registrováno 219 347 majetkových trestných činů, což činí 68,8 % celkové registrované kriminality. Na tomto počtu se podílejí především trestné činy krádeže podle § 247 TZ, jež policejní statistiky člení na krádeže prosté a krádeže vloupáním, a dále na trestné činy podvodu podle § 250 TZ a zpronevěry podle § 248 TZ.¹

¹ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 262 a 264.

2.1. Struktura registrovaných majetkových trestných činů v ČR v roce 2008

provedení TRČ	Absolutní čísla	v %
krádeže vloupáním	53 381	24
krádeže prosté	147 292	67
podvody	4 745	2
zpronevěry	1 273	1
ostatní	12 656	6
celkem	219 347	100

2

² Policejní prezidium ČR, statistický výkaz číslo 1, kriminalita za období 1.1.2008 – 31.12.2008

3. Historie majetkové kriminality

Majetkové trestné činy tvořily i v minulosti značnou část celkové kriminality. K výraznému nárůstu majetkových trestných činů však dochází po roce 1989, a to již v důsledku zmíněné legislativní změny, která přinesla oproti minulosti odlišné pojmové vymezení majetkové kriminality. Zatímco v roce 1989 činily majetkové trestné činy necelých 50 % veškeré kriminality, v roce 1990 již představovaly tři čtvrtiny a vzestupná tendence (zde již v podobě skutečného nárůstu) pokračovala i v dalších dvou letech. Prudký vzestup těchto trestných činů kulminoval v roce 1993, kdy se majetková kriminalita podílela na celkové kriminalitě 82 %.

Poté dochází ve statistických ukazatelích majetkové kriminality ke zlomu. V roce 1994 majetková kriminalita poprvé od roku 1989 klesá a její podíl se v dalších letech pohybuje okolo tří čtvrtin veškeré registrované kriminality (obdobně jako je tomu v řadě dalších evropských zemí). Nepatrný nárůst majetkových trestných činů v roce 2002 oproti předchozímu roku v absolutních číslech se projevuje v procentuálním vyjádření. Naopak podíl majetkových deliktů na celku kriminality vyjádřený v procentech je i nadále sestupný a dokonce v průběhu 13 sledovaných let nejnižší. Patrně nelze tuto skutečnost jednoznačně označit jako „pozitivní trend“, a to s ohledem na měnící se pojetí „škody nikoli nepatrné“, jejíž hranice je od roku 2002 stanovena na 5 000 Kč.

Z hlediska územního rozložení je četnost majetkových trestných činů pochopitelně rozdílná. Nejvíce jich bylo v roce 2008 podle policejní statistiky (obdobně jako v předchozích letech) zaznamenáno v hlavním městě Praze (83 430) a nejméně v kraji jihočeském.

Na počátku sledovaného období současně s růstem počtu majetkových trestných činů klesá i jejich objasněnost (nikoli v absolutních číslech, ale v procentech). Pozitivní obrát v objasněnosti lze zaznamenat současně se zastavením vzestupné tendence majetkové kriminality v roce 1994, a to se zvýšením o 2 % (nejvyšší procento objasněnosti 28,5 % bylo dosaženo v roce 2001). V roce 2002 však objasněnost majetkové kriminality opět klesá, a to na 22,2 %, tedy oproti předchozímu roku o více než 6 %.³

³ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 265.

O vlivu zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ z dosavadních 1 000 Kč na 2 000 Kč počínaje rokem 1994 a od roku 2002 na 5 000 Kč mělo značný vliv na pokles počtu registrovaných majetkových trestných činů.

Jednotlivé kraje naší republiky se od sebe liší nejen četností spáchaných majetkových trestných činů, ale i jejich objasněností. Zatímco v Praze bylo v roce 2008 objasněno pouze 12,8 % majetkových trestných činů, v jihočeském kraji v témže roce činila objasněnost majetkové kriminality 32,9 %.

V letech 1989-1998 dochází ke změnám, jak pokud jde o frekvenci páchaných majetkových trestných činů, tak i z pohledu sociodemografických charakteristik pachatelů této trestné činnosti. Majetková trestná činnost je (podobně jako celá kriminalita) převážně záležitostí mužů. Zastoupení žen se od roku 1989, kdy činilo 17,6 %, v dalších letech snižuje a v roce 2002 představuje 9,6 %. Klesá i vliv alkoholu na páchaní majetkové kriminality.

Za významný je možno považovat zejména **3.1. vývoj věkového složení pachatelů** stíhaných pro majetkové trestné činy, zvláště s ohledem na zastoupení mladší věkové kategorie obyvatelstva, jejíž zastoupení je právě u majetkové kriminality nejvyšší. Podíl mládeže na celkové majetkové kriminalitě se v roce 2002 oproti předchozímu roku poměrně výrazně snížil a činí 18,6 % (oproti roku 2001 se tedy podíl mládeže v roce 2002 snížil o 6,7 %), děti ve věku do 15 let ze všech registrovaných pachatelů majetkové kriminality představují 7,3 % (snížení o 5,1 %) a mladiství ve věku 15-18 let 11,2 % (pokles o 1,6 %).

K zajímavému posunu dochází i v oblasti **3.2. recidivy**. Při pohledu zpět je patrné, že podíl recidivistů na majetkové kriminalitě býval vždy vyšší než u většiny ostatních trestných činů. Jestliže podíl recidivních pachatelů na celkové trestné činnosti činil v průměru 40 %, pak u majetkové kriminality představoval více než 50 %. Od roku 1991 směřoval trend vývoje prvotrestaných pachatelů k výraznému vzestupu, který se zastavil v roce 1995 a poté mírně klesá, přesto však byl stále vyšší než podíl recidivistů. Rok 2002 však představuje v tomto směru výraznou změnu, neboť podíl prvotrestaných a recidivistů se vyrovnal. V absolutních číslech bylo v roce 2002 zaznamenáno 20 833

dosud netrestaných pachatelů a 20 690 pachatelů, kteří již v minulosti byli stíháni za úmyslnou trestnou činnost.⁴

Úvahy o tom, co zapříčinilo poměrně výrazný pokles podílu mládeže na majetkové kriminalitě a snížení počtu prvotrestaných pachatelů daného druhu kriminality, mohou být různé. Lze například připustit, že zvýšení preventivních aktivit zaměřených především na rizikové skupiny mladých lidí (ať ji již pokud jde o krádeže nebo užívání drog, vyvolávající tzv. opatrovací kriminalitu) dosahuje žádoucích výsledků, lze si ale také představit, že se jedná o důsledek zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ na 5000 Kč, k němuž došlo 1.ledna 2002.

Z hlediska struktury kriminality je typickým nejfrekventovanějším majetkovým trestným činem **3.3. krádež** (§ 247 TZ). Podíl krádeží na celkové majetkové kriminalitě od roku 1989, kdy činil 76 %, stoupal a v roce 1994 dosáhl 93 %. Poté statistiky zaznamenávají mírný pokles a v roce 2002 činí podíl krádeží na majetkové kriminalitě 92,3 % a na všech registrovaných trestných činech se krádeže podílejí 63,6 %. Jde tedy o vůbec nejčastější trestný čin.

Policie ČR ve svých statistikách **3.4. člení trestné činy krádeže na krádeže vloupáním a krádež prostou**. Zastoupení těchto dvou forem krádeže na majetkové kriminalitě má v průběhu sledovaných let rozdílný trend. Zatímco procento krádeží prostých mírně stoupá, krádeže vloupáním mají sestupnou tendenci. Krádeže prosté se vyznačují stabilně nižší objasněností (19 %) než krádeže vloupáním, i když ani u těchto trestných činů není příliš vysoká (v roce 2002 dosahovala 22,5 %).

Rovněž výše způsobené škody je rozdílná. V roce 2002 činily škody způsobené krádežemi vloupáním 3 131 040 000 Kč a škody způsobené krádežemi prostými dosahovali v témže roce 7 592 330 000 Kč, tedy přibližně více než dvojnásobku. Zde je ovšem třeba přihlídnout k tomu, že i počet krádeží prostých je ve vztahu ke krádežím vloupáním více než dvojnásobný.

Kromě toho jsou určité rozdíly ve výši způsobených škod z hlediska jednotlivých blíže vymezených forem krádeží. Například krádeže vloupáním do bytů, jichž bylo v roce 2008 zaznamenáno více než krádeží vloupáním do víkendových chat

⁴ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 266 a 268.

(11 933 oproti 11 426), způsobily škodu 721 255 000 Kč, zatímco u krádeží vloupáním do víkendových chat byly registrovány škody ve výši 284 994 000 Kč. Obdobně je tomu u krádeží prostých: 24 977 případů krádeží dvoustopých motorových vozidel způsobilo škodu 4 329 463 000 Kč a u krádeží věcí z aut, jichž bylo registrováno 66 941 případů, byla zaznamenána škoda ve výši 1 548 181 000 Kč.

Rozdílná je i situace co do rozložení obou forem krádeží v jednotlivých krajích ČR. Nejrizikovější oblastí je hlavní město Praha, kde zjištěné případy krádeží vloupáním vzrostly od roku 1989 do roku 1993 téměř na pětinasobek a obdobně tomu bylo i u krádeží prostých. V roce 2002 bylo v Praze zjištěno 12 347 krádeží vloupáním a 64 369 krádeží prostých. Současně je v Praze průběžně zaznamenávána nejnižší objasněnost krádeží z celé České republiky (u krádeží prostých činí v roce 2002 pouze 9,5 % a u krádeží vloupáním 9,6 %). Pro srovnání – nejvyšší objasněnost v roce 2002 u krádeží prostých činí 31,3 % v severních Čechách a u krádeží vloupáním je nejvyšší procento objasněnosti zaznamenáno v jižních Čechách 32,9 %.

V rámci jednotlivých forem krádeží se na krádežích prostých podílejí ženy častěji než na krádežích vloupáním. U obou těchto forem krádeže by sledovaných letech patrný vzrůst podílů pachatelů, kteří dosud nedosáhli věku trestní odpovědnosti, tzn. dětí do 15 let, v roce 2002 dochází, k výraznějšímu poklesu. U krádeží vloupáním představují tito pachatelé 11,1 % a u krádeží prostých 5,7 %. Ve více než polovině případů se krádeží vloupáním ve sledovaném roce dopouštějí provotrestaní – podíl činí 52,8 %, recidivisté se podílejí 46,5%. U krádeží prostých je naopak procento recidivistů poněkud vyšší 54,7 % (podíl provotrestaných v roce 2002 klesá na 44,5 %).

Nejčastějšími objekty **3.5. krádeží vloupání** v ČR v roce 2008 byly, obdobně jako v předešlých letech, byty, víkendové chaty, obchody, restaurace, jídelny a kiosky. V průběhu posledních let se však četnost těchto krádeží snižuje. Například v roce 1994 bylo registrováno 21 748 krádeží vloupáním do víkendových chat a v roce 2008 již bylo registrováno pouze 11 426 případů. Krádeže vloupáním do bytu se v průběhu daného období, tedy od roku 1994 do roku 2008, snížily, stejně jako krádeže vloupáním do obchodů. Objasněnost krádeží vloupáním se oproti předchozímu roku snížila o 4,4 %, u krádeží prostých o 5,3 %.⁵

⁵ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 269 a 270.

Z pohledu jednotlivých krajů v ČR je četnost napadení zmíněných objektů různá. Krádeže vloupáním do bytů dominují v Praze, kde bylo v roce 2008 spácháno 29,1 % všech případů registrovaných v ČR. Jejich objasněnost je zde ve vztahu k ostatním lokalitám ČR také dlouhodobě výrazně nižší, i když v roce 2008 byla nejnižší objasněnost těchto deliktů zaznamenána ve středočeském regionu, a to 12,5 %. V Praze činila v daném roce objasněnost 13,6 %. Nejvyšší procento objasněnosti bylo zaznamenáno na rozdíl od předešlých let, kdy vedl východočeský region, v severočeském regionu (42 %).

Z hlediska způsobu páchaní krádeží vloupáním do bytů nedochází k podstatným změnám. Byty i chaty jsou velmi často předem typované a jak ukazují policejní statistiky⁶, dochází nejčastěji k nežádoucím návštěvám pachatelů krádeží vloupáním do bytů ve městech, a to o víkendech v dopoledních hodinách a u rekreačních objektů uprostřed týdne – úterý, středa, čtvrtek. V poslední době se objevují i krádeže vloupáním do bytů, i když je majitel bytu doma. K vniknutí je většinou používáno hrubé násilí, převážně jsou páčeny zámky vchodových dveří, rozbíjeny skleněné výplně oken a balkónových dveří.

Zájem pachatelů krádeží vloupáním do bytů je zaměřen především na naši a cizí měnu, elektroniku, šperky, starožitnosti a umělecké předměty. Vážné škody působí i krádeže vloupáním do objektů se starožitnostmi a uměleckými předměty.⁷ K nejohroženějším památkovým objektům zejména církevní objekty, z nichž více než polovinu tvoří kostely. V popředí zájmu pachatelů jsou umělecká díla, především z oboru výtvarného umění, jako například sochy, obrazy, porcelán, šperky, historické zbraně, liturgické předměty, staré mince a v poslední době také vzácné staré rukopisy a tisky. Odborníci odhadují, že ročně je v celé České republice touto formou odcizeno kolem 20 000 starožitných a uměleckých předmětů a jen nepatrnou část se jich podaří zajistit. Okolo 90 % takto odcizených předmětů je nelegálně vyváženo do zahraničí. Škody, ke kterým tímto způsobem dochází, mnohdy nelze ani vyčíslit, neboť se jedná o nenahraditelné kulturní a historické památky.

⁶ Nedejte šanci zlodějům! Hlásí se policie, 1998, roč. II., č. 10 – 11, s. 17.

⁷ Závadský, J., Zahálka, J. Situace na úseku krádeží uměleckých a starožitných předmětů spáchaných na území ČR v r. 1993. Kriminologický sborník č. 5/1994, s. 214-216.

Značná část krádeží vloupáním je páchána profesionálními pachateli na objednávku a je součástí aktivit organizovaného zločinu. Obdobné problémy spojené se vzrůstající majetkovou kriminalitou a zejména s krádežemi vloupáním řeší ve Švýcarsku, Itálii, Maďarsku a v dalších evropských zemích. Zisk z této trestné činnosti se v celosvětovém měřítku odhaduje ročně na asi na dvě miliardy dolarů. Nemožnost obchodovat s díly světoznámých autorů (jako například Raffaella, Tintoretta) na legálním trhu řeší často pachatelé tak, že požadují od majitelů za vrácení odcizených předmětů výkupné.⁸

3.6. Krádeže prosté

Krádeže prosté jsou považovány za typickou formu pouliční kriminality. Trestných činů zahrnovaných mezi krádeže prosté se dopouštějí pachatelé nejčastěji ve formě krádeží věcí z aut (tyto trestné činy jsou policejní statistikou řazeny mezi krádeže prosté přesto, že při jejich spáchání je vždy překonávána určitá překážka – ustanovení § 89 odstavec 14 TZ), krádeží dvoustupých motorových vozidel, jízdních kol a v neposlední řadě i forma kapesních krádeží. Dynamika jednotlivých druhů krádeží je v průběhu posledních pěti let rozdílná. Například případů krádeží věcí z aut v průběhu pětiletého období výrazně přibylo. V roce 1994 bylo registrováno 53 766 případů, zatímco v roce 2008 bylo zaznamenáno 66 941. I případů krádeží dvoustupých motorových vozidel v průběhu sledovaného období přibývá. Oproti předchozímu roku v roce 2008 vzrostl počet kapesních krádeží více než o tisíc případů a v obou případech mírně klesla i jejich objasněnost.

Stejně jako u krádeží vloupáním i u krádeží prostých jde z části o pachatele příležitostné, ale často i o pachatele profesionální, mnohdy napojené na organizovaný zločin.

O vysoce profesionalizovaných skupinách pachatelů lze hovořit zejména v souvislosti s krádežemi motorových vozidel,⁹ které se stávají stále více celosvětovým problémem. Ročně je v celém světě odcizeno kolem čtyř milionů vozidel nejrůznějších značek a stářích, což je téměř 10 % veškeré roční produkce osobních automobilů.¹⁰

⁸ Protivínský, M. Boj s kriminalitou v západních zemích (1). Kriminalistický sborník č. 1/1993, s. 46-47.

⁹ Rak, R. Krádeže motorových vozidel. A co dál? Kriminalistický sborník č. 7/1994, s. 287-288.

¹⁰ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 271.

Nejzávažnější je situace na tomto úseku trestné činnosti v USA, kde mají krádeže, ve srovnání s Evropou, mnohem násilnější charakter. Vybavení drahých vozů nejmodernějšími zabezpečovacími systémy totiž činí takové vozidlo nedobytným. Proto jsou řidiči přepadáni ozbrojenými pachateli při zastavení na křižovatkách, u benzínových stanic, u myček, kdy jsou klíčky v zapalování a bezpečnostní systém odpojen.

Tento trend se nevyhnul ani České republice. Od roku 1989, kdy u nás bylo zaznamenáno 4 561 případů krádeží dvoustopých motorových vozidel, se stejně jako v ostatních zemích „východního bloku“ i v České republice stává tento delikt předmětem výnosného obchodu mocných, často i národních společností. Do roku 1993 vzrostl počet těchto krádeží více než pětinašobně. Vzestupný trend se zastavil v roce 1997 s 29 422 případy. Poté dochází k poklesu a rok 2008 přinesl oproti předchozímu roku opět nárůst krádeží v této oblasti kriminality, a to na 24 977 případů. Současně se vzestupem krádeží automobilů dochází i ke snížení jejich objasněnosti, která v roce 2008 činila 14,8 %. Nízká objasněnost je ovlivňována řadou faktorů, z nichž za podstatné považují pracovníci orgánů vyšetřování zejména podceňování této trestné činnosti a jejího prudkého nárůstu především pak s ohledem na její organizovaný charakter (Na této trestné činnosti se podílejí rovněž 3 % cizinců, zejména z bývalé Jugoslávie, Polska i bývalého Sovětského svazu, kteří se podílejí nejen na samotných krádežích automobilů, ale i na jejich přepravě k cílové osobě, na padělání dokladů, eventuálně i na úpravě vozidla) a vysoké škody, které tato trestná činnost působí. V roce 2008 činila škoda způsobená krádežemi dvoustopých motorových vozidel v ČR 4 529 463 000 Kč a poškození bývají nejen majitelé odcizených vozidel, ale i pojišťovny, leasingové společnosti a ve svém důsledku i celá společnost.

Nejčastěji jsou tyto krádeže zaznamenávány ve velkých městech a v rekreačních oblastech, kde se vyskytuje větší počet drahých automobilů. Kromě toho, že jsou na území ČR běžně na objednávku kradena převážně luxusní vozidla, která jsou poté vyvážena do zahraničí, dochází i k dovozu vozidel ukradených v zahraničí do ČR.¹¹

¹¹ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 272.

Ani „klasický“ trestný čin **3.7. kapesní krádeže** neztrácí v dnešní době na významu a s otevřením hranic se na nich podílejí i kapsaři různých národností, zejména z Rumunska, Bulharska a dalších zemí¹². Kapesní krádeže se vyznačují především vysokou latencí a nízkou objasněností (v roce 2008 bylo z 12 064 registrovaných kapesních krádeží v ČR objasněno pouhých 9,9 %, ještě horší je situace v Praze, kde objasněnost v daném roce byla pouze 4 %). V posledních letech se stává charakteristickým rysem pro kapesní krádeže vysoký podíl pachatelů do 15 let. Přičteme-li mladistvé pachatele do (15-18 let), můžeme konstatovat, že necelou polovinu registrovaných kapesních krádeží v roce 1998 spáchali pachatelé ve věku do 18 let.

V současné době je větší část kapesních krádeží páchána na vysoké profesionální úrovni a ve skupinách. Silný vzestup kapesních krádeží v Evropě je přičítán organizovaným bandám. Pachatelé jsou velmi zruční, mají jisté vystupování, dobrou taktiku a mění rychle akční oblasti.

Krade se vše, co představuje peníze: tedy hotovost, kreditní karty, šeky, doklady, a jiné. V roce 2008 činily v ČR škody způsobené kapesními krádežemi 99 107 000 Kč a z toho v Praze 62 793 000 Kč, což představuje 63,3 %.

Skupiny pachatelů jsou většinou dvou až pětičlenné, přičemž jde jak o muže, tak o ženy. Mají vždy rozdělené role a při akci se dorozumívají pouze pohledem. Pohybují se odděleně. Podle národnostního a etnického složení skupin pachatelů se jejich způsob páchaní kapesních krádeží vyznačuje určitými zvláštnostmi.¹³

Oblíbenými místy pro kapesní krádeže jsou ta, kde je větší dav lidí, nepřehledná situace, jako například ve veřejné dopravě, na trzích, v obchodech anebo na místech hojně navštěvovaných. S místy, jež jsou nejčastěji postižena kapesními krádežemi, souvisí i určitá sezónnost, jako předvánoční nákupy, jarní, letní a zimní turistika, významné sportovní akce.

¹² Krevert, P. Ladendiebstahl den Kampf ansagen. Heidelberg: Wirtschaftsschutz und Sicherheitstechnik Hüthig, 2000, č. 7, s. 24 – 25.

¹³ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 273.

4. Etiologie majetkové kriminality

Majetkovou kriminalitu je možno charakterizovat jako důsledek kulturního a civilizačního procesu a hospodářských poměrů. Tradičně byla vysvětlována především v souvislosti s chudobou, nouzí a nezaměstnaností. V posledních desetiletích v dobách hospodářské prosperity a průmyslového růstu však bývá často označována jako „kriminalita z blahobytu“.¹⁴

V průběhu 19. století byla mnohdy zjišťována zřetelná korelace mezi cenami potravin, zejména cenami chleba a obilí, a majetkovou kriminalitou, zejména krádežemi. Při růstu ceny obilí stoupaly i počty krádeží a naopak. Tyto poznatky byly interpretovány tak, že se majetková kriminalita spojovala s chudobou a s bídou a mluvílo se o ní jako **4.1. „kriminalitě z nouze“**. Podle této interpretace by podstatný vzestup životního standardu západoevropské populace, k němuž došlo po 2. světové válce, měl vést ke stagnaci nebo dokonce k poklesu majetkové kriminality. Ale tento předpoklad se nepotvrdil, s hospodářským vzestupem a s růstem životní úrovně rostla v západoevropských zemích podstatně i majetková kriminalita. Proto je v těchto zemích od šedesátých let minulého století majetková kriminalita naopak často interpretována jako **4.2. „kriminalita z blahobytu“**.

Přítom je nutno mít na mysli, že otázka hmotné životní úrovně zdaleka nemůže být redukována na pouhé zajištění fyzické existence individua a vždy má a bude mít relativní povahu. Poměrování vlastní hmotné životní úrovně daného subjektu hmotnou životní úrovní subjektů jiných má nesporný význam pro motivaci chování individua, a to jak chování sociálně aprobovaného, tak i kriminálního. Úsilí individua o zvýšení vlastní životní úrovně není vždy motivováno jen jeho bezprostřední materiální potřebou, vlastnictví řady věcí je i otázkou společenské prestiže.¹⁵ V současné konzumní společnosti je jedinec mnohými lidmi posuzován hlavně podle své společenské úspěšnosti a podle majetku. Tak vzniká atraktivní model společenského chování, spjat i s kriminalitou, zejména majetkovou a hospodářskou. Při rozporu mezi nároky a podmínkami jejich legálního uspokojení pak jedinec často volí kriminální řešení.¹⁶

¹⁴ Kaiser, G. Kriminologie. Ein Lehrbuch. 3. Aufgabe. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996, s. 836.

¹⁵ Kvasnička, V. K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. In: Kudlík, A., Nezkusil, J., Přenosil G. a kolektiv. Československá kriminologie (Aktuální problémy). Praha, Orbis, 1971, s. 268-269.

¹⁶ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 274.

Je také pochybné, že čím je společnost bohatší, čím více zboží vyrábí, dováží a konzumuje, tím více existuje možností a příležitostí k páčání trestných činů.

V etiologii majetkových trestných činů můžeme sehrávat nezanedbatelnou též specificky racionalizační či neutralizační mechanismus oslabující působení morálních zábran vůči trestným činům určitého druhu, který Kvasnička nazývá: „vnitřním ospravedlněním“: pachatel nachází pro svoje jednání omluvu ve srovnání škodlivých důsledků tohoto jednání s jinými skutečnostmi, zejména s hospodářskými ztrátami vyvolávanými chybami v ekonomicko-řídící činnosti nebo s četností obdobných skutků v daném prostředí.¹⁷

Občané ve výzkumu provedeném na sklonku roku 1995 na Slovensku řadí mezi výrazně kriminogenní faktory krádeží vloupáním do bytů „nízké tresty pro pachatele těchto deliktů“, dále „nedostatečnou objasněnost“, také „nezaměstnanost“, ale hlavně „úsilí mít se dobře bez práce“ (Názory veřejnosti na práci policejního zboru z aspektů prevence kriminality a krádeží vloupáním do bytů. Informativní správa Štatistického úradu Slovenskej republiky. Bratislava, leden 1996, s. 29-30.).

Z rozsáhlé problematiky **5. kontroly majetkové kriminality** je možno si všimnout zejména několika vybraných aspektů.

Z pohledu **5.1. represivní strategie** je na předním místě samozřejmý požadavek docílit toho, aby se majetková trestná činnost pachatelům přestala vyplácet. Trestněprávní sankce, způsoby odklonu i občanskoprávní náhrada škody by měly být uplatňovány s takovou účinností, aby pachateli nezůstal z trestné činnosti žádný prospěch a aby byl obnoven původní stav. Jakkoliv je v praxi naší justice velmi obtížné dosáhnout splnění těchto požadavků, nelze se na ně omezit. Zjednodušeně řečeno: bude-li zloděj riskovat pouze to, že v nejhorším případě o svou kořist přijde, bude riskovat málo a mnozí takové riziko rádi podstoupí.

Tím spíše, že celostátní míra objasněnosti majetkové kriminality je velmi nízká, v roce 2008 činila pouhých 22,2 % (mezi jednotlivými kraji existují ovšem nemalé rozdíly).¹⁸

¹⁷ Kvasnička, V. K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. In: Kudlík, A., Nezkusil, J., Přenosil G. a kolektiv. Československá kriminologie (Aktuální problémy). Praha, Orbis, 1971, s. 268-269.

¹⁸ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 275.

Z pohledu **5.2 preventivních strategií** existuje u majetkové kriminality značné množství preventivních možností, které jsou u nás zatím využívány pouze z části. Určitý preventivní význam mohou mít i některé právní normy, i když preventivní význam právních úprav bude u majetkové kriminality patrně výrazně menší než u kriminality hospodářské. Pro kontrolu majetkové kriminality může mít svůj význam právní úprava týkající se pohybu osob, aut i jiných věcí přes státní hranici i týkající se migrace, právní úprava týkající se registrace aut a jiných motorových vozidel i dokladů o nabytí vozidla, právní úprava otázek a podmínek obchodování s motorovými vozidly, se starožitnostmi, s použitým zbožím i jiné právní úpravy. Například právní norma upravující podmínky registrace (opětovné registrace) motorových vozidel by měla stanovit i jednotné požadavky na doklady o nabytí vozidel včetně ochranných prvků proti jejich padělání, i stanovit přesně způsob jejich jednotného vyplňování.¹⁹

Zvláštní význam, při úvahách o **omezování majetkové kriminality** je přikládán zejména opatřením v rámci **5.3. situační prevence**. Týkají se například krádeží v obchodech, krádeží motorových vozidel nebo předmětů z nich a krádeží vloupáním do bytů a dalších objektů.

Jde především o zdokonalení fyzického zabezpečení v podobě různých technických prostředků. Tyto prostředky sice nemohou pachatelům spáchání krádeží nebo jiných trestných činů znemožnit, ale mohou ho podstatně ztížit. Úroveň ochrany fyzických a právnických osob a jejich majetku (budovy státní správy, podniky, obchody, restaurace, ale i byty, rodinné domky, rekreační objekty, automobily a jiné) se v posledních letech, díky prudkému technickému rozvoji, stále zvyšuje.

Pokud jde o důležité objekty, doporučuje se vycházet z **6. koncepce takzvaného „bezpečného domu“**. Tato koncepce spočívá v komplexním přístupu k ochraně majetku a zdraví lidí, řízeném a kontrolovaném z jednoho místa. Předpokládá úzkou spolupráci firem zabývajících se výrobou a instalací bezpečnostní techniky se stavebními inženýry, architekty a jinými odborníky.²⁰

¹⁹ Rak, R Evidovaná a odcizená vozidla v Evropě v řeči čísel. Kriminalistický sborník č. 1/1999, s. 42.

²⁰ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 276.

V zásadě je takový **6.1 komplexní zabezpečovací systém** tvořen kombinací několika základních druhů ochrany.²¹

1) Klasické ochrany představující různé druhy mechanických zábranných prostředků, jako jsou například bezpečnostní uzamykací systémy, bezpečnostní systémy dveří, okenní mříže, bezpečnostní fólie, různé bezpečnostní schránky a trezory.

2) Technické ochrany, jež jsou tvořeny zejména elektrickou zabezpečovací signalizací (EZS), elektrickou požární signalizací (EPS), uzavřenými televizními okruhy (CCTV), perimetrií, kontrolními systémy selektivního vstupu, ochranou dat a informací, prostředky osobní ochrany, pulty centralizované ochrany (PCO). Dále můžeme technické prostředky členit z hlediska:

- a) prostorového zaměření (ochrana obvodová, plášťová, prostorová a předmětová),
- b) způsoby předání poplachu (systémy s lokální signalizací, autonomní systémy, systémy s dálkovou signalizací
- c) stupně rizikovosti chráněného objektu (nízká, střední, vysoká)

Převážnou část zmíněných technických zabezpečovacích prostředků lze použít i při zabezpečení bytu, rodinného domku a rekreačních objektů. Zejména půjde o klasickou ochranu (bezpečnostní zámky, okenní či balkónové mříže, u víkendových chat okenice a jiné) nebo dokonce nadstandardní elektronické zabezpečení (EZS, PCO). Současně se u těchto objektů doporučuje udržovat dobré vztahy se sousedy, zajistit vybírání poštovních schránek a jiné.

Bezpečnostní opatření v rámci situační prevence mohou také přispět k úspěšnému odhalení pachatele a k získání potřebných důkazních prostředků. Například pětiprocentní pokles krádeží vloupáním ve Velké Británii v roce 1995 připisuje policie zesílenému nasazení technických prostředků, zejména kamer.²²

Přínosem v tomto směru může být i ve Velké Británii nově vyvinuté technické zařízení **6.2. Index Solutions** (roztoky, označované jako „smart water“). Pod tímto názvem se skrývá vodnatá polymerní emulze na bázi „syntetické DNA“, to znamená, že

²¹ Kocábek, P., Koníček, T. Ochrana osob a majetku. Policista č. 1/1997. Příloha, s. 1-4.

²² Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 277.

může být vyrobena v miliardách variací.²³ Zařízení, která s touto emulzí pracují, se instalují na strategicky významných místech, která jsou ohrožena vloupáním, a po zaznění zvukového poplašného signálu se emulze rozstříkne na vše v okolí. Zjistí-li se tato okem neviditelná emulze, již lze zviditelnit UV zářením ještě po týdnech či mnoha měsících, na podezřelých osobách nebo odcizených věcech, zasílá se vzorek do databanky, která určí místa, jež byla právě touto šarží emulze vybavena. Na místech, jež jsou ohrožena krádežemi vloupáním a byla opatřena varovnými štítky, tato trestná činnost ustala.

Preventivní význam u majetkové kriminality má zejména operativní získávání potřebných informací. **6.3. Počítačové a satelitní systémy** již dnes umožňují realizaci některých významných projektů, jako například projektu boje proti krádežím motorových vozidel EUCARIS (European Car Registration and Information System) uskutečněného nizozemským Úřadem pro motorová vozidla, počítačovou firmou UNYSIS a firmou INFONET zabývající se satelitními přenosy.²⁴ Jde vlastně o dobře fungující datové rozhraní založené na družicovém spojení mezi centrálními ministerstvy nebo organizacemi. Tento systém zajišťuje předávání údajů o motorových vozidlech.

Klade si ovšem náročné cíle, a to i v mezinárodním měřítku:

- zabránění registraci odcizených motorových vozidel,
- prověřování technické způsobilosti motorových vozidel,
- rozpoznávání odcizených dokumentů,
- kontrola „propadlých“ řidičských oprávnění,
- prověřování pojistných smluv,
- kontrola vícenásobné registrace motorových vozidel,
- kontrola řidičských průkazů.²⁵

Významný je i **6.4. Schengenský informační systém** zavedený od března roku 1995.²⁶

²³ Protivínský, M. Nové poznatky o boji se zločinem v Německu a Velké Británii. Kriminalistický sborník č. 3/1997, s. 118.

²⁴ Rak, R. Evropský registrační systém motorových vozidel EUCARIS. Kriminalistický sborník č. 10/1994, s. 448.

²⁵ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 278.

²⁶ Protivínský, M. Několik zajímavostí ze světa. Kriminalistický sborník č. 3/1996, s. 110.

V důsledku procesu internacionalizace majetkové kriminality, rozšiřování aktivit organizovaného zločinu, který se významně podílí na majetkové kriminalitě, a to zejména v posledních letech, odstranění státních hranic pro páchaní majetkových trestných činů, se výrazně zvyšuje i význam mezinárodní spolupráce a koordinace při prevenci majetkové kriminality.

V posledních letech se prosazuje i určitá specializace policejních sil ve vztahu k aktuální trestné činnosti. Tak je tomu i u nás, například při prevenci kapesních krádeží, kdy jsou sestavovány speciálně školené týmy a nasazovány zvláště v určitých rizikových obdobích, jako jsou například vánoční svátky.

Přestože majetková kriminalita představuje převážnou část registrované kriminality, je dosud nedostatečně zmapována **6.5. kriminologickým výzkumem**. Kromě Musilovy studie o krádežích vloupáním nemáme žádnou větší studii o jednotlivých druzích majetkových trestných činů ani o jejich pachatelích a obětech. Většinou postrádáme i studie o problémech trestněprávního postihu majetkových trestných činů a jeho účinnosti a o značně rozsáhlé a značně diferencované problematice preventivních aktivit, prostředků a metod. Nemalý dluh má v těchto směrech i právní nauka a praxe. Kolik nejasností se například vyskytuje v případech osob přistižených při krádežích v obchodech. Jak vykládat podmínky jejich zadržení personálem v obchodu (§ 76 odst. 2 TR), zda lze po nich žádat nejen vrácení odcizených věcí, ale i náhradu nákladů zadržení (čas zaměstnanců) i zaplacení prémie, kterou dosáhne zaměstnanec za přistižení zloděje, zda lze při vymáhání náhrady hrozit trestním oznámením, které obchodník v opačném případě podá policii, zda lze v obchodě nebo dokonce ve výloze zveřejnit jména osob přistižených při krádeži, případně i s jejich adresami, zda jim lze do budoucna zakázat vstup do obchodů a jiné.²⁷

7. Pojmové vysvětlení majetkové kriminality

7.1. Skupinovým objektem trestných činů podle této hlavy zvláštní části trestního zákona jsou chráněné majetkové zájmy. Okruh chráněných zájmů je v jednotlivých ustanoveních různý. Vedle vlastnictví jsou chráněna i některá jiná majetková práva a nerušené držení věci.

²⁷ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 279.

7.2. Objektem zhruba poloviny trestných činů IX. hlavy je ochrana vztahu vlastnictví k věci.

Majetek jako celek je chráněn v ustanoveních § 250, o podvodu a v § 255, o porušování povinností při správě cizího majetku. Majetkem jsou nejen vlastnické vztahy k věci (například při krádeži dle § 247), ale i různá majetková práva, například pohledávky.

Svolení poškozeného vylučuje protiprávnost jednání. Dodatečné svolení poškozeného nevylučuje trestní odpovědnost pachatele, ale pouze snižuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost.

Předmětem útoku v řadě ustanovení této hlavy je zpravidla cizí věc, v § 258 věc vlastní. Předmětem útoku může být i elektřina, voda, plyn a podobně.

7.3. Subjekt je pachatel samotný

7.4. Subjektivní stránka vždy spočívá v úmyslném zavinění, jen u podílnictví v § 252 je možné i zavinění nedbalostní. Úmysl se musí vztahovat na všechny znaky objektivní stránky, například že jde o věc cizí.

Majetkové zájmy jsou chráněny i některých dalších hlavách zvláštní části trestního zákona, a to v hlavě druhé o trestných činech hospodářských, v hlavě čtvrté o trestných činech obecně nebezpečných, v hlavě osmé o trestných činech proti svobodě, v hlavě desáté o trestných činech proti lidskosti a v hlavě dvanácté o trestných činech vojenských.

7.5. Rozdělení škod

Novelizací zákona číslo 265/2001 sbírky, tedy s účinností od 1.1.2002 bylo změněno i ustanovení § 89 odstavec 11 trestního zákona, kde rozsah kategorií škod činí:

- škoda nikoli nepatrná – nejméně 5 000 Kč,
- škoda nikoliv malá – nejméně 25 000 Kč,
- větší škoda – nejméně 50 000 Kč,
- škoda značná – nejméně 500 000 Kč,
- škoda velkého rozsahu – nejméně 5 000 000 Kč²⁸

²⁸ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 83.

Toto ustanovení vymezuje pojem škody způsobené trestným činem. U majetkových i jiných trestných činů má toto ustanovení zásadní význam, neboť odlišuje trestné činy od korespondujících přestupků a poskytuje výklad pro okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, které jsou charakterizovány obecnými pojmy určujícími velikost způsobené škody.²⁹

8. Pojmové vysvětlení druhů majetkové kriminality

9. Krádež § 247

9.1. Cizí věc se rozumí věc movitá, která nenáleží pachateli buď vůbec, nebo nenáleží věc jemu. Předmětem útoku je cizí věc, mohou to být i legitimační papíry, pokud jejich pozbytí znamená nenahraditelnou ztrátu (například jízdenky, vstupenky a podobně). Předmětem krádeže mohou být i věci nemovité.

Cizí věc zde není pachateli svěřena, taková věc by byla předmětem trestného činu zpronevěry podle § 248 trestního zákona. Krádež nelze spáchat rovněž na věci ztracené, která už vyšla z moci vlastníka. Za cizí věc je třeba považovat i ovladatelnou přírodní sílu, zejména elektrickou energii, parní energii, jadernou energii, ale i plyn a podobně. Za cizí věc se považují i součásti přírody, zejména zvířata (jelen, skot) a užitkové rostliny (obilí, ovocné stromy). Předmětem krádeže mohou být i oddělené části lidského těla, a to už bez další úpravy (cop, zub se zlatou korunkou) nebo po zpracování (paruka nebo přičesek z pravých vlasů). Jednání spočívá v tom, že se pachatel věci, tedy odejme jí z faktické moci druhé osoby a sobě umožní s věcí disponovat. Do objektivní stránky řadí náš trestní zákon i znak přisvojení si věci. Přisvojením věci se rozumí získání věci do vlastnictví, neboť trestným činem se nabývá vlastnické právo, neboť získá se možnost trvalé dispozice s věcí. Zmocnit se věci může pachatel buď vlastní rukou, anebo pomocí nástroje (například: jeřábník naloží odcizené panely na přistavené auto spolupachatele). Pachatel může použít i takzvaného „živého nástroje“, kterým může být osoba mladší 15 let, osoba nepřičetná, osoba jednající ve skutkovém omylu, osoba donucena fyzickým či psychickým násilím a podobně.

²⁹Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 84.

9.2. Způsobení škody nikoli nepatrné se rozumí (§ 89 odstavec 11) škoda nejméně v částce 5000 Kč, a to na cizím majetku. Nedosáhne-li škoda na tuto částku, jedná se o přešupek proti majetku podle § 50. Bez ohledu na výši škody jde o trestný čin krádeže, jsou-li tu okolnosti zvyšující nebezpečnost jednání pachatele podle § 247 odstavce 1.

9.3. Pojem vloupání je definován v § 89 odstavci 14 trestního zákona a rozumí se tím vniknutí do uzavřeného prostoru:

- lstí,
- nedovoleným překonáním uzamčení,
- překonáním jiné jistící překážky s použitím síly.

9.4. Uzavřeným prostorem je nejen stavba a její části, ale i ohrazený pozemek a menší, třeba přemístitelné prostory (zavazadlový prostor auta, příruční pokladna, kontejner). Nejčastěji jde o uzamčení pomocí zámku, oplocení, zajištění automatickým elektronickým zařízením a podobně.

9.5. Vniknutí je nejen vstup do uzavřeného prostoru, ale i sáhnutí dovnitř rukou nebo za pomoci podobného nástroje.³⁰

9.6. Lest je vyvolání omylu u cizí osoby v úmyslu dosáhnout nějakého cíle, například vlastního obohacení. Příkladem lsti je, když pachatel se dá zavřít do objektu (například v obchodním domě), aby mohl v noci nerušeně krást. Za lest je třeba považovat, když pachatel vstoupí do objektu a vydává se za poštovního doručovatele, pracovníka elektrorozvodných závodů, pracovníka bezpečnostní služby, za policistu a podobně.

9.7. Uzamčením je zámeček, zástrčka ovladatelná jen zevnitř, automatické signální zařízení. Za věc uzamčenou se nepočítá, je-li klíč v zámku. Nedovoleným překonáním uzamčení je použití odcizeného, nalezeného či vylákaného klíče nebo použití speciálního technického zařízení (planžeta), vyháčkování dvoukřídlých dveří, rozbítí či vylomení zámku. K překonání uzamčení není třeba vynaložit sílu.

³⁰ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 84.

9.8. Jiná jistící překážka je například probourání zdi či stropu, stržení ohrady či plotu, překonání mříže a podobně. K překonání překážky je vždy třeba použití síly. Překážka tím nemusí být poškozena (vysazení dveří z pantů). Jiné překonání jistící překážky s použitím síly je např. přezení vysokého plotu o výšce nejméně 185 cm, podkopání se pod zděným oplocením nebo zdí domu, vyšplhání se po hromosvodu nebo okapové rouře do vyšších pater domu a podobně. Jistící překážkou je i výškový rozdíl, např. otevřené okno ve druhém patře, nikoliv v přízemí nízko nad zemí. O použití síly se nejedná při pouhém sáhnutí do nedostatečně uzavřeného prostoru, např. sáhnutí do automobilu polootevřeným oknem nebo na parapet otevřeného okna domu.

9.9. Pachatel se pokusí bezprostředně po činu uchovat si věc násilím nebo pod pohrůzkou bezprostředního násilí tehdy, jestliže násilí následuje až po odcizení věci, přičemž se tak musí stát bezprostředně v krátké časové návaznosti na krádež, např. jestliže ho poškozený ihned po činu pronásleduje a pachatel ho fyzicky napadne nebo mu vyhrožuje bezprostředním násilím.

9.10. Čin spáchá na věc, kterou má jiný na sobě nebo při sobě. Vztahuje se na kapesní krádež, na krádež dámské kabelky, na zavazadlo, které má někdo při sobě. Pojem při sobě vyjadřuje nejen stav, kdy poškozený kufr, tašku nebo kabelu přímo drží v ruce, ale i když jí odloží bezprostředně při sobě, např. v souvislosti s kupováním jízdenky, zapalováním cigarety, kupováním nebo požíváním jídla či nápoje, cestováním ve veřejném dopravním prostředku, taxíku a podobně. Nevztahuje se na věc, kterou má poškozený pouze na dohled.

9.11. Byl již za takový čin v posledních třech letech **odsouzen nebo potrestán.** Pojem byl již za takový čin potrestán se rozumí speciální recidiva pachatele, tj. trestný čin krádeže nebo čin loupeže podle § 234 trestního zákona, pokud rozsudek nabyt právní moci. Potrestán se rozumí předchozí trestní postih, kdy pachatel byl jenom odsouzen, ale i vykonal alespoň zčásti uložený trest (může být nejen trest odnětí svobody, ale i peněžitý trest nebo propadnutí věci). K odsouzení nebo potrestání muselo dojít v posledních třech letech. U „odsouzení“ je rozhodující právní moc rozsudku, kdežto u „potrestání“ okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu trestu, prominutí zbytku trestu na základě milosti, amnestie a podobně. Subjektivní stránka krádeže je úmyslné zavinění. Pachatel však nemusí mít v úmyslu věc trvale užívat. O krádež jde i tehdy, když jsi věc přisvojí, aby jí v zápětí zničil, prodal nebo daroval. Trestní

odpovědnost za krádež nezaniká tím, že pachatel krátce po činu věc vrátí, ať na naléhání poškozeného nebo z vlastní iniciativy.

10. Zpronevěra § 248

Předmětem útoku je cizí věc, která je pachateli svěřena. Věc je svěřena, jestliže je odevzdána od výlučné faktické moci majitele, aby s věcí nakládal určitým způsobem. Svěřitel nemusí být vlastníkem věci. Věci svěřené jsou např. peníze, které má zaměstnanec pošty doručit příjemci, zavazadla v úschovně zavazadel, motorové vozidlo či jiná věc daná do opravy (televizor podle smlouvy o multiservisu). Z povahy trestného činu plyne, že to je věc zpravidla individuálně určená.

Jednání u zpronevěry je přisvojení si věci. Pachatel si přisvojí věc, která mu byla svěřena, jestliže s věcí naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla dána do opatrování nebo do dispozice, např. znemožňuje svěřiteli navrátit věc jejímu původnímu určení, a přitom sobě nebo jinému obstarává z věci trvalý prospěch. Na rozdíl od krádeže se pachatel věci nezmocňuje, ale má jí už před přisvojením ve své moci. Zpronevěra je trestným činem, je-li způsobena škoda alespoň nikoli nepatrná. Jinak se jedná o přestupky proti majetku podle § 50 přestupkového zákona.³¹

Po subjektivní stránce je třeba úmyslného zavinění. Úmysl si věc přivlastnit vznikne zpravidla později, ne hned při svěřením věci. Může však být už při svěřením věci, jestliže svěřením nebylo dosaženo vyvoláním nebo využitím omylu.

11. § 50 odstavec 1 písmena a)

Přestupky proti majetku

Jde o jednání, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, neboť škoda na cizím majetku nepřesahuje částku 5 000 Kč. Přestupek je zásadně jen dokonáný čin, to je jednání, které naplňuje všechny znaky skutkové podstaty. Výjimkou je právě ustanovení přestupku proti majetku podle § 50 odstavec 1 písmena a) přestupkového zákona, který výslovně umožňuje postihnout pokus jako přestupek.³²

³¹ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 85.

³² Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 86 a 87.

12. Neoprávněné užívání cizí věci § 249

Neoprávněné užívání cizí věci je naplněno v dočasném užívání této věci. Nejčastějším případem (krádež užitku) je v praxi zmocnění se cizího motorového vozidla s úmyslem svést se a pak jej opustit.

Objektem tohoto trestného činu je výkon některých oprávnění vlastníka. Předmětem útoku je jakákoliv cizí věc nikoliv malé hodnoty (částka nejméně 25 000 Kč) nebo motorové vozidlo bez tohoto cenového omezení.

12.1. Motorové vozidlo je nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus. Jsou to i zvláštní motorová vozidla, kterými jsou samojízdný zemědělský a lesnický traktor, jednonápravový kultivační traktor a jeho přívěs, motorový ruční vozík, pojízdný pracovní stroj, multikára a jiné.³³

Toto ustanovení postihuje jen případy, při nichž úmysl pachatele směřuje jen k přechodnému užívání věci nebo vozidla. Z toho vyplývá, že pachatel, který se zmocnil takové věci a pak s ní přechodně nakládá způsobem, který nelze považovat za její přechodné užívání (například odtlačí motorové vozidlo na jiné místo), nemůže se dopustit citovaného trestného činu, neboť z celého jednání se nedá usoudit, že by se zmocnil věci v úmyslu ji přechodně užívat.

12.2. Cizí věc nikoli malé hodnoty je věc, jejíž hodnota činí nejméně 25 000 Kč. Při neoprávněném přechodném užívání více věcí z cizího majetku není možné hodnoty jednotlivých věcí sčítat.

12.3. Přechodně věc užívat znamená disponovat s ní dočasně a po relativně krátkou dobu. Nespadá sem přechodné použití cizí chaty k přespání, neboť pachatel se jí ani nezmocnil, ani mu nebyla svěřena.³⁴

13. § 50 odstavec 1 písmena b)

Přestupky proti majetku

Pachatel uvedeného přestupku se zmocní cizí věci malé hodnoty (do 25 000 Kč) v úmyslu ji přechodně užívat. Jedná-li se o přechodné užívání motorového vozidla, byť i malé hodnoty, jedná se vždy o trestný čin podle § 249 trestního zákona.

³³ Zákon číslo 361/2000 Sbírky, o provozu na pozemních komunikacích.

³⁴ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 88.

14. Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru § 249a

Objektem tohoto trestného činu není domovní svoboda zaručena v článku 12 Listiny základních lidských práv a svobod, jelikož toto chrání § 238, o porušování domovní svobody. Objektem u odstavce 2 je zájem na ochraně nerušeného užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru oprávněnou osobou. Jde o samostatnou základní skutkovou podstatu.

14.1. Domem jiného se rozumí nejen vlastní bezprostředně obývaný dům, ale i všechny uzavřené prostory, které tvoří příslušenství domu, jako je půda, sklep a ostatní vedlejší místnosti, uzavřený dvůr a přilehlá ohrazená zahrada, včetně objektů, které se zde nacházejí, jako je například stodola.

Pojmem **14.2. byt** se rozumí nejen vlastní byt, ale i příslušenství, jako koupelna, spíš, komora, půda a sklep.

Tímto ustanovením je chráněn dům nebo byt jiného vůči protiprávnímu obsazení nebo užívání jen tehdy, když nejde o zásah do domovní svobody, tedy jedná se o dům nebo byt oprávněnou osobou opuštěný, neobývaný, nevyužívaný k bydlení, rozestavěný a podobně.

14.3. Nebytovými prostory se rozumí místnosti nebo soubory, které jsou podle rozhodnutí stavebního úřadu určeny k jinému účelu než k bydlení, nebytové prostory nejsou příslušenství bytu ani společné prostory domu.

14.4. Protiprávním obsazením je jakékoliv vniknutí a setrvání v domě, v bytě nebo v nebytovém prostoru jiného bez právního důvodu. Zpravidla půjde o nastěhování se do uvedených objektů, které jsou v době jejich obsazení volné, tedy neobsazené. Stačí nastěhování nábytku do bytu, zaparkování auta do prázdné garáže, navezení materiálu nebo zboží do skladu nebo umístění strojů do výrobních hal a podobně.

14.5. Oprávněnou osobou je především vlastník domu, bytu nebo nebytového prostoru, pokud je zároveň uživatelem. Dále je to nájemce nebo podnájemce.

14.6. Za bránění v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru je třeba považovat jakékoli neoprávněné a podstatné rušení výkonu užívacích práv oprávněné osoby, například znemožnění přístupu, uzamčení nebo jiné uzavření i třeba za pomoci ostrahy bezpečnostní agenturou nebo svévolné porušení dodávky elektrického proudu nebo plynu.³⁵

15. Neoprávněné držení platební karty § 249b

Toto ustanovení bylo vloženo do zákona novelou č. 290/1993 Sbírky, řadí se též do hospodářské trestné činnosti.

15.1. Platební karta je platební prostředek, který jsou oprávněny vydávat jen banky a úvěrové společnosti.

15.2. Má tyto náležitosti:

- označení vydavatele platební karty,
- jméno držitele platební karty, popřípadě identifikaci platební karty držitele platební karty (např. rodné číslo, podpis),
- číslo a platnost platební karty,
- záznam dat (magnetický proužek, mikročip, optický nebo jiný speciální záznam).

Platebními kartami nejsou karty identifikační, členské (např. Golf klub Písek), předplatní (např. telefonní) a zákaznické (např. CCS benzinová karta).

Ochrana je poskytována i zahraničním platebním kartám (např. VISA, American Expres a podobně).

Předmětem způsobilým plnit její funkci je např. náhražka, vydaná nebo zhotovená neoprávněným subjektem, která je schopna plnit stejnou funkci, jako má platební karta.

15.3. Neoprávněné opatření je jakékoli získání platební karty nebo předmětu způsobilého plnit její funkci bez právního důvodu. Nejčastěji půjde o krádež nebo podvodné jednání, případně o zatajení věci.

Nevyžaduje se, aby pachatel platební kartu nebo předmět způsobilý plnit její funkci použil k placení zboží nebo služeb, případně k inkasu hotovosti, nebo aby se o to pokusil.

³⁵ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 88.

16. Podvod § 250

16.1. Majetkem jsou nejen věci, nýbrž i pohledávky a jiná majetková práva. Cizím majetkem se rozumí majetek, který nenáleží pachateli nebo nenáleží výlučně jemu.

16.2. Škodou na cizím majetku je ujma majetkové povahy. Jde nejen o zmenšení majetku, tedy úbytek hospodářské hodnoty, ale i o ušlý zisk, tedy to, co by jinak byl majetek oprávněně zvětšen. Obsahem škody tu může být peněžitá částka, nějaká věc, ale i konání nebo opomenutí, které má určitou majetkovou hodnotu.

16.3. Omyl je rozpor mezi skutečností a představou. O omyl jde i tehdy, když někdo o určité důležité okolnosti nemá žádnou představu, může to být dojem, že je vše v pořádku (např. že směřovaná garáž není v demoličním pásmu). Uvedení v omyl se děje lstivým jednáním. Mnohdy postačí pouhá nepravdivá informace. Omyl se zpravidla týká toho, co má oklamáný dostat (auto zahraniční výroby, garáž a podobně). Odběr elektrického proudu je podvodem, jestliže pachatel manipulací s elektroměrem docílí, aby vykazoval menší spotřebu. Jestliže se však přímo napojí na rozvodnou síť, jedná se o krádež.

16.4. Uvedení v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci (např. na základě padělaných dokladů došlo k vykládání zboží od různých výrobců či dodavatelů s tím, že zboží bude následně zapláceno na základě faktury, ale místo zaplacení pachatelé odebrané zboží rozprodají).³⁶

Při **16.5. využití omylu jiného** pachatel sám k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby sebe nebo jiného obohatil. Podstatné skutečnosti zamlčí ten pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoli skutečnosti, které jsou rozhodující nebo podstatné pro rozhodnutí poškozeného, popřípadě jiné podváděné osoby.

³⁶ Šámal, P., a kolektiv, Trestní zákon. komentář. C. H. BECK, 2001, s. 1266 a následující.

16.6. Rozdíl mezi podvodem a krádeží spočívá v tom, že při krádeži si pachatel vezme věc sám, kdežto při podvodu mu ji oklamáný vydá. Nejedná se o podvod, vyláká-li někdo plnění, na něž měl právní nárok (např. dosáhl zaplacení pohledávky slibem, že zprostředkuje výhodnou koupi). Obohacení se nemusí rovnat způsobené škodě.

Jestliže pachatel jedná v úmyslu, aby jeho soukromé telefonické hovory byly účtovány jeho zaměstnavateli ve snaze vyhnout se povinnosti platit za ně náhradu, je třeba toto jednání posoudit jako trestný čin podvodu.³⁷

17. § 50 odstavec 1 písmena a)

Přestupky proti majetku

Jde o jednání, jehož stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je nepatrný, neboť škoda na cizím majetku nepřesahuje částku 5 000 Kč. Přestupek je zásadně jen dokonáný čin, to je jednání, které naplňuje všechny skutkové podstaty. Výjimkou je právě ustanovení přestupku proti majetku podle § 50 odstavec 1 písmena a) přestupkového zákona, které výslovně umožňuje postihnout pokus jako přestupek.

18. Pojistný podvod § 250a

18.1. Pojištění představuje určitý způsob zabezpečení proti následkům vyvolaným skutečností předpokládanou pojistným nebezpečím nebo pojistným rizikem. Jde o majetkový závazkový právní vztah upravený v části osmé, v hlavě patnácté nazvané „Pojistné smlouvy“ - § 104, § 788 až 828 občanského zákona. Podle policejních statistik spadají do hospodářské trestné činnosti.

18.2. Pojistná smlouva je právní skutečností, na jejímž základě vzniká, trvá i zaniká, tedy existuje smluvní pojištění.

Za sjednávání je třeba považovat jak postup při uzavírání smlouvy, tak i postup při její změně. Nepravdivými údaji jsou údaje, jejichž obsah neodpovídá skutečnému stavu. Hrubě zkreslenými údaji jsou údaje, které mylně nebo neúplně informují o podstatných a důležitých okolnostech pro uzavření smlouvy. Podstatné údaje zamlčí ten, kdo neuvede při sjednávání smlouvy jakékoliv údaje, které jsou rozhodující nebo zásadní pro její uzavření.

³⁷ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 90.

19. Úvěrový podvod § 250b

Předmětem podnikání může být poskytování úvěru pouze u banky. Bankami se (podle § 1 zákona číslo 21/1992 Sbírky, o bankách) rozumí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciové společnosti nebo státní peněžní ústavy, družstevní záložny, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry. Podle policejních statistik spadají do hospodářské trestné činnosti.

19.1. Dotací se rozumí zpravidla pravidelný příděl peněz nejčastěji poskytovaným obcím, úřadům nebo ústavům, ale i fyzickým a právnickým osobám.

19.2. Subvencí rozumíme finanční podporu poskytovanou z veřejných prostředků (např. ze státního fondu pro zúrodnění půdy lze poskytovat subvence nebo příspěvky na stanovené účely).

20. Provozování nepoctivých her a sázek § 250c

20.1. Peněžní hrou se rozumí hra, jež se účastní osoba rozdílná od provozovatele (organizátora) hry, která zaplatí vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje

20.2. Sázkou je příslib plnění (zpravidla peněžního), jehož splnění je závislé na určité nejisté události, která má v budoucnu nastat, nebo na tom, že určité tvrzení se ukáže jako pravdivé.³⁸

Základním znakem tohoto trestného činu je skutečnost, že peněžní nebo jiná podobná hra či sázka nezaručuje svými pravidly rovné možnosti výhry všem účastníkům.

21. Podílnictví § 251

Předmětem útoku je cizí věc získaná trestným činem jiného pachatele. Není rozhodné, jakým trestným činem byla věc získána. Podle policejních statistik spadá do hospodářské trestné činnosti.

21.1. Ukrytím věci se rozumí, že pachatel jedná s věcí tak, že jí odstraní z dosahu možného odhalení nebo zjištění. Jedná tak proto, aby z ukryté věci mohl opatřit sobě nebo jinému prospěch.

21.2. Převedením na sebe nebo na jiného podílník získává dispoziční moc nad věcí, která byla získána trestným činem. Věc může být převedena např. darem, koupí, směnou. Převedení se může stát jak bezplatně, tak i za úplatu. Převedením je i další převod, to je od překupníka na dalšího překupníka.

³⁸ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 91.

21.3. Užíváním se rozumí disponovat s věcí za účelem využití její užitné hodnoty, tedy i spotřebováním věci.

Předmětem podílnictví může být i to, co za věc, získanou trestným činem spáchaným jinou osobou, bylo opatřeno. Např. podílník přijme darem věc, o níž je mu známo, že byla zakoupena za odcizené peníze.

22. § 50 odstavec 1 písmena c)

Přestupky proti majetku

Postihnout lze jen úmyslné jednání. To také vyžaduje, aby pachatel věděl, že jde o věc získanou přestupkem nebo o věc, která byla nabyta za věc přestupkem získanou.

22.1. Ukrytím věci se rozumí její utajení před správním orgánem tak, že věc není pro správní orgán dosažitelná.

22.2. Převedení dané věci způsobí ten pachatel, který ji převede na sebe nebo na jinou osobu (zde může jít i o osobu právnickou). Způsob převedení není rozhodující (např. koupě, prodej, darování a jiné).

23. Podílnictví § 252

Při ukrytí nebo převedení více věcí, které byly získány trestným činem spáchaným jinou osobou, nelze hodnotu jednotlivých věcí sčítat. Může však jít o věc, která se skládá z více částí (např. porcelánový jídelní servis, filatelistickou sérii známek a podobně). Podle policejních statistik spadá do hospodářské trestné činnosti.

23.1. Zastřením původu věci se rozumí tak zvané „praní špinavých peněz“. Zastření znamená, že informace o původu věci, je utajovaná nebo zkreslována. Prostředkem zastření původu věci je převod vlastnictví k věci, utajení povahy věci, místa a pohybu věci, utajení dispozic s věcí a informací o vlastnictví a jiných právech.

23.2. Původem věci se tu rozumí to, že věc pochází z trestného činu. Půjde především o trestné činy majetkové (hlava devátá), hospodářské (hlava druhá), ale i výtěžek z nedovolené výroby omamných a psychotropních látek nebo obchodu s nimi (§ 187 a § 188), z úplatkářství (§ 160 až § 162) a tak dále.

24. Zatajení věci § 254

Předmětem útoku je cizí věc nikoliv nepatrné hodnoty, která se dostala do moci pachatele nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné. Může jít jen o věc movitou.

24.1. Věc nikoliv nepatrné hodnoty je věc, jejíž hodnota dosahuje nejméně 5 000 Kč.

24.2. Cizí věc se rozumí věc, které nenáleží pachateli, čili nenáleží mu výlučně.

24.3. Věcí nalezenou bude zejména věc ztracená nebo zapomenutá, která se dostala z moci oprávněné osoby. Pokud by tomu tak nebylo a pachatel by věděl, komu věc náleží, a že při normálním běhu událostí se oprávněná osoba může pro věc vrátit, má ji ještě v dosahu, o zatajení věci se nejedná, a pachatel se tedy dopustil trestného činu krádeže podle § 248 trestního zákona.

Nejde o věc, která se dostala do pachatelovy moci nálezem, převzal-li, např. recepční v hotelu věc nalezenou hostem se závazkem, že ji odevzdá jejímu vlastníkovu, přihlásí-li se o ni. V takovém případě jde o věc svěřenou a recepční by se tak dopustil trestného činu zpronevěry podle § 248 trestního zákona.³⁹

24.4. Omylem se dostane věc do moci pachatele např. záměnou zavazadla nebo v důsledku doručení poštou na nesprávnou adresu či záměnou adresáta.

Věc se dostala do moci pachatele jinak než bez přivolení oprávněné osoby např. tím, že mu ji přinese dítě nebo pes, připlaví voda, zvíře se zaběhne a podobně, aniž by k tomu pachatel nějak působil.

25. Poškození cizí věci § 257

Předmětem útoku je cizí věc, může to být i cizí zvíře (např. podle soudní praxe může být úmyslné zastřelení psa trestným činem poškození cizí věci).

25.1. Zničením věci se rozumí zlikvidování její vlastní hmotné podstaty tak, že přestane mít hodnotu a není schopna nadále plnit svůj účel (např. spálením stavebního dřeva, zbouráním garáže, smrcením zvířete a podobně).

³⁹ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 93 a 94.

25.2. Poškozením věci se rozumí snížení její hodnoty buď trvalé nebo dočasné v takové míře, že poškozená část věci nadále není schopna plnit některé své funkce.

25.3. Neupotřebitelnost se posuzuje ve vztahu k účelu, k němuž věc slouží (např. stroj je rozebrán, kapalina vylita na zem, papoušek vypuštěn z klece a podobně).

Jednání jako znakem objektivní stránky jsou výše uvedené způsoby, proto postačí kterýkoliv z nich. Zákon je uvádí taxativně, nemohou se sem zařadit i jiné útoky proti cizí věci.

Hodnota věci samé je nerozhodná. O trestný čin se jedná, je-li způsobená škoda nikoli nepatrná (tedy škoda ve výši nejméně 5 000 Kč).

26. Věci požívající ochrany

Věcmi požívajícími ochrany podle zvláštních předpisů jsou zejména kulturní památky, jiné předměty kulturní hodnoty, sbírky muzejní povahy a chráněné části přírody.

Způsobení nižší škody (do 5 000 Kč) zničením nebo poškozením cizí věci nebo pokus takového jednání může být přestupkem podle § 50 odstavec 1 písmena a) přestupkového zákona.⁴⁰

27. Prevence kriminality

Majetková kriminalita není již pouhým hromadným společenským jevem, ale stala se jevem masovým. Vyrůstá objem tzv. pouliční kriminality, to je na veřejně přístupných místech, vzrostl zejména počet loupeží, krádeží aut a věcí z aut, vloupání a vandalismus. Zvyšuje se brutalita a bezohlednost pachatelů. Přibývá počet majetkových trestných činů páchaných dětmi, mladistvými a ženami. Vyrůstá také podíl pachatelů z řad etnických a národnostních menšin, migrantů a cizinců. Nastupující mezinárodní organizovaný zločin začíná představovat nový sociálně-patologický fenomén nesrovnatelně nebezpečnější než tradiční kriminalita. Strach veřejnosti zhoršuje kvalitu života jednotlivců i společnosti zejména ve velkých městech a v průmyslových aglomeracích. Kapacita trestněprávních instancí kontroly (soudů, státních zastupitelství,

⁴⁰ Krupka, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, s. 95.

policie, věznic) přestává postačovat, což do určité míry potvrzují i trvajících vysoké podíly neobjasněných a neregistrovaných latentních trestných činů.⁴¹

Na tyto podstatné změny v kvantitě a v kvalitě kriminality musela reagovat i kriminální politika. Kriminální politika tedy téměř splynula s trestní politikou. Pokud ovšem některé státy současně řešily takové sociální problémy, jako je chudoba, nezaměstnanost, alkoholismus, toxikománie a jiné problémy, které jsou pokládány za determinanty kriminality, mohly tak současně docílovat kriminálně-preventivních účinků, aniž je výslovně sledovali. Podobně i aktivity charitativního rázu, pokud byly zaměřeny na rizikové jednotlivce, představovali určité zárodky prevence.

Kriminální politika má dva subsystemy: subsystem trestní politiky orientovaný na represivní strategie a na uplatnění trestně-právního postihu a subsystem preventivní politiky orientovaný na preventivní strategie a na provádění kriminálně-preventivních opatření. Subsystem trestní politiky záleží v aktivitách charakteru reaktivního a defenzivního, které vždy reagují na spáchání trestného činu. Subsystem preventivní politiky záleží naopak v ofenzivních a aktivních strategiích orientovaných do budoucnosti. I represí je možné dosáhnout preventivních účinků. V této spojitosti trestněprávní nauka rozlišuje generálně-preventivní a individuálně-preventivní funkci trestněprávních sankcí. Přesto jsou oba subsystemy běžně považovány za relativně samostatné a zásadně i rovnocenné. Skutečnost tomu ovšem neodpovídá, o čemž nejlépe svědčí, že i v ekonomicky nejvyspělejších státech dosahují výdaje na prevenci pouze zlomek nákladů vynakládaných na policii, justici a vězeňství. Neexistuje ani obecně uznávaná, propracovaná a ucelená teorie kriminální prevence. Přitom se zdá, že hlavní metodou jejího utváření je metoda pokusů a omylů, tedy metoda experimentální.

Prevenčí kriminality (v užším smyslu) rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimo trestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Půjde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a potenciální oběti a o vytváření zábran proti páčání trestných činů. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality tedy zahrnujeme prevenci represí.

⁴¹ Osmančík, O., Karabec, Z. Kriminologie a nové dimenze zločinnosti. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Codex Bohemia, 1998, zvláště s. 143, 144.

Preventivní aktivity třídíme **podle obsahového zaměření** na prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou. **Podle okruhu adresátů** preventivních aktivit rozlišujeme prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciální.⁴²

28. Sociální prevence

Sociální prevence je zaměřena nejobsáhlejší, protože je zaměřena na sociální kriminogenní faktory a na jejich překonávání či jejich neutralizaci. Sociální prevence je orientována na takové jevy jako jsou prostituce, alkoholismus a jiné toxikománie, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví, extremistické skupiny, kasina, bezdomovci a jiné, na deformace politiky, v právním řádu či v působení médií, které mohou mít kriminogenní účinky, a na otázky kriminálně-preventivního či socializačního působení rodiny, školy, sociálních služeb a jiných institucí. Přitom však musí být vědoma svých limitů. Například u sociální politiky toho, že k ní přistupuje pouze z hlediska kriminálně-preventivního, které je pro sociální politiku pouze jedním z řady hledisek a které nemusí být prioritní.

Otevřená demokratická společnost by měla být uspořádána tak, aby byl umožněn její vývoj a současně zachována její stabilita, přitom však byly v každém případě garantovány základní demokratické hodnoty, lidská práva a svobody.⁴³

Společnost a stát dociluje žádoucího stupně konformity lidského chování především **28.1. vnější kontrolou lidského chování** záležející ve fungování normativních systémů a jejich subsystémů. Jedná se hlavně o právní řád, o mravní řád a o jednotlivá náboženství, přičemž nejsou míněna pouze výslovně formulovaná pravidla lidského chování, nýbrž i nespočetné množství zvyků, zvyklostí a obyčejů i rituálů. S těmito normativními systémy bezprostředně souvisí i korespondující hodnotové systémy, kulturní a subkulturní tradice a jednotlivé životní styly. Působení normativních systémů se vyznačuje sankcionováním určitých chování, ať již jde o sankce negativní (pokuty, soudní tresty, vzetí do vazby, odnětí živnostenského oprávnění, morální izolace a jiné) nebo o sankce pozitivní (peněžité odměny, vyznamenání, pochvaly i chvála, morální ocenění a jiné).

⁴² Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 172.

⁴³ Kaiser, G. Kriminologie. Ein Lehrbuch. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996, s. 209.

V těchto normativních systémech má zvláštní postavení **28.2. právní řád**, který je záměrně a programově vytvářen a propracováván státem, který má nejvíce racionalizovanou a formalizovanou podobu a jehož fungování zabezpečuje celá soustava státních institucí. Princip demokratického právního státu, podle něhož je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno (článek 2 odstavec 3 Listiny základních lidských práv a svobod), zároveň vyžaduje, aby bylo zákonem zakázáno dostatečné množství jednání, která škodí společnosti. Právní řád vychází z kultury naší společnosti a z jejího hodnotového systému, uvnitř společnosti má právní řád integrující funkci, kriminální aktivity ho ovšem narušují. Tím jsou určeny i značné preventivní možnosti vyplývající z právního řádu.

Především jde o trestní právo, ale velké množství zákonů významných pro ochranu před kriminalitou je i v jiných právních odvětvích. Tyto zákony obsahují mnohá ustanovení, jejichž důsledné uplatňování by mohlo páčání trestných činů znemožňovat nebo aspoň znesnadňovat, a tak vytvářet prostředí, v němž se kriminalitě dařit nebude. Můžeme se zmínit například o zákonné úpravě týkající se střelných zbraní, které mohou být instrumentem obrany, ale i instrumentem agrese, o zákoně upravujícím ochranu před alkoholismem a jinými toxikomániemi, o zákoně týkajícím se sociálně-právní ochrany mládeže, o přestupkovém zákoně, v celním zákoně, v daňových zákonech, v zákoně o Policii ČR a dalších zákonech. Otázku významu právního řádu pro prevenci kriminality však nelze redukovat pouze na specifickou roli jednotlivých zákonných ustanovení.⁴⁴

Jedním ze základních předpokladů prevence kriminality je kvalitní zákonná úprava a její kvalifikovaná aplikace a využívání. Pokud jsou právní úpravy nepřehledné, komplikované nebo roztržité, pokud mají řadu mezer nebo rozporů připouštějících více interpretací, pokud obsahují špatně formulované, nejasné a nepřesné právní normy nebo dokonce některé potřebné právní normy chybí, vzniká právní prostředí, v němž se kriminalitě daří. Takové prostředí vytváří řadu možností ke kriminálním aktivitám a naopak nedává náležitou právní jistotu ostatním obyvatelům. Z těchto hledisek je v českém právním řádu velmi neuspokojivá situace zejména v oblasti daňového práva, ale i v jiných právních oblastech.

⁴⁴ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 173 - 175.

Zvlášť velké nedostatky jsou ve starosti státu o respektování platného práva. Je základní povinností státu postarat se o dodržování zákonů a ostatních právních norem. Stát má k dispozici soustavu kontrolních institucí a mechanismů. Pokud budou náležitě fungovat, vznikne společenské klima příznivé zákonům a jejich dodržování a nepříznivé zamořování společnosti kriminalitou. Tuto obecnou spojitost mezi právním řádem, jeho dodržováním a vývojem kriminality považujeme za nespornou. Tato orientace našeho snažení nevyřeší ovšem všechny problémy, nicméně může zaznamenat výrazný pokrok.

Preventivní význam nemá jen aktivita státních institucí, mnoho možností mají také obce, jednotlivé podnikatelské subjekty a jednotliví občané. Začíná být všeobecně uznáváno, že důležitým způsobem jak čelit kriminálním jevům je věnovat větší péči právní úrovni dokumentů, které takové jevy umožňují nebo usnadňují. Jako příklady můžeme uvést náležitou úroveň pojistných smluv, úvěrových smluv, leasingových smluv a celé řady dalších dokumentů.⁴⁵ Kvalifikované zpracování takových dokumentů jistě může riziko podvodných aktivit zmenšit.

V současné společenské atmosféře, pro kterou je v té či oné míře příznačné narušení tradičních hodnot, konzumní mentalita a úsilí o rychlý společenský úspěch se velmi daří **28.3. právnímu nihilismu**. Pro představitele právního nihilismu je sledovaný cíl vším a právní způsob jeho dosažením ničím.⁴⁶

Právní nihilismus představuje významný kriminogenní faktor. Chování lidí jako členů společnosti je vedle jiných faktorů určováno i jejich vztahem k právu. Tento vztah má složku kognitivní (co lidé vědí o právu, znalost zákonů) a behaviorální (zda lidé jednají v souladu s právem, postoj k zákonům). Lze konstatovat, že obecně u našich občanů je znalost práva na nízké úrovni. To je dáno zejména nestabilitou našeho právního řádu a jeho značnou roztržitostí i nepřehledností, což by bylo možno zčásti kompenzovat promyšlenou a systematickou právní výchovou. Je však evidentní, že o nějaké promyšleném a funkčním systému právní výchovy v naší společnosti lze jen těžko hovořit. Zřejmě koncepčně nedořešená zůstává oblast právní výchovy mladé generace. Pochybnosti vyvolává i působení některých médií na laickou populaci pro vysvětlování práva ve společnosti i při pěstování úcty k právu.⁴⁷

⁴⁵ Srovnání zejména korespondující ustanovení trestního zákona, občanského zákoníku a obchodního zákoníku.

⁴⁶ Lidové noviny dne 25.11.1993.

⁴⁷ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 176.

Některé skupiny obyvatel mají ovšem velmi dobré právní znalosti, slouží jim však k obcházení právních norem či k využívání mezer a nedostatků v právní úpravě pro vlastní cíle.⁴⁸

Tendence k právnímu nihilismu jsou posilovány zejména závadami v činnosti státních institucí a malou účinností při postihu pachatelů trestných činů s právních deliktů.

Vnější kontrola chování může být formální a institucionalizovaná (právní řád a státní instituce či obce) nebo neformální a neinstitucionalizovaná (zejména mravní řád). Každá společnost ke svému přežití a řádnému fungování potřebuje, aby se shodla i na dodržování určitých nepsaných pravidel chování, neboť nekonečná rozmanitost života se nedá vtěsnat jen do psaných norem. Každá společnost má svůj mravní řád, svou morálku, své obyčeje, zvyky, rituály a svoji etiku. Na rozdíl od právního řádu je mravní řád neformální, není dostatečně racionalizován a vytváří se většinou živelně. Není jednotný a je otázka, zda jednotlivá společenství (například etnická či náboženská) nemají své morální normativní systémy. K respektování morálních pravidel jsou skupiny lidí i jednotlivci vedeni pozitivními i negativními sankcemi, kontrola chování je prováděna tím, jak na toto chování reaguje sociální prostředí či dané společenství. Největší silou je veřejné mínění, jež je schopno jednotlivce, které takové normy nedodrží, vystavit veřejnému opovržení, hanbě a posměchu nebo v opačném případě ho podpořit svou chválou a povzbuzením.

Při zkoumání problematiky sociální prevence je velmi důležité si uvědomovat závislost práva na ostatních normativních systémech, zejména na stavu mravů. Zvláště dobře ji vystihuje myšlenka Horatiova: „Quit leges sine moribus vanae proficiunt?“ to uznamená: „Co zmohou jalové zákony bez dobrých mravů?“⁴⁹ Tato myšlenka je někdy interpretována tak, že při špatných mravech ani zákony nepomohou, zatímco při dobrých mravech jsou zákony zbytečné. S touto interpretací se ale nelze ztotožnit, právo svůj význam má.⁵⁰

⁴⁸ Osmančík, O., Karabec, Z. Kriminologie a nové dimenze zločinnosti. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 139.

⁴⁹ Kincl, J. Dicta et regulae iuris. Praha, Universita Karlova, 1990, s. 222.

⁵⁰ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 177.

Uvědomovat si závislost práva na společenské morálce je žádoucí již při jeho tvorbě, to je v legislativním procesu. Pro budoucí účinnost právní normy by bylo zvlášť dobré formulovat ji tak, aby se mohla opřít o mravní vědomí majority společnosti nebo aspoň její elity. V každém případě je záhodno získat pro novou zákonnou úpravu plnou či aspoň částečnou podporu médií.

28.4. Úloha médií v sociální prevenci by mohla být tak značná, že snad ani není možné jejich roli přecenit. Média působí na společnost a na laickou i odbornou veřejnost již tím, jaký obraz kriminality jim podávají, jak objektivně referují o trestních věcech. Nesporné je, že mediální obraz kriminality je značně deformovaný a podstatně se liší od podoby kriminality registrované, ale i kriminality latentní,⁵¹ což může kvalitu života lidí negativně ovlivnit. I když necháme stranou oprávněné obavy mnohých odborníků týkající se kriminogenního působení mediálního násilí (zejména na děti a mládež)⁵², zůstává mimo pochybnost, že možnosti médií v pozitivní kriminální prevenci nejsou ani zdaleka využívány (posilování autority práva, formulování právního vědomí populace, seznamování s trestněprávními normami, prevence jednotlivých druhů trestných činů). Vhodnou formou preventivního působení a vhodným způsobem kultivace veřejného mínění by bylo zejména kvalifikované a odpovědné referování o trestních kauzách, které by se neřídilo jen požadavky mediálních diváků, posluchačů a čtenářů.

Dosud jsme se zabývali vnější kontrolou lidského chování. Za spolehlivější je však považována **28.5. vnitřní kontrola lidského chování** – seberegulace vlastního chování. Její dosažení a vytvoření systému vnitřních zábran je jedním z hlavních cílů socializačního procesu, kterým prochází každý lidský jedinec. Ideálním účelem socializačního procesu je internalizace sociálně aprobovaných hodnot a norem, které by se tak měly stát neoddělitelnou součástí osobnostní identity, ať již je označována jako svědomí nebo jako superego. Socializace je procesem začleňování jednotlivce do společnosti a její kultury. Děje se tak výchovou a sociálním učením a postupnou celkovou sociální integrací.

⁵¹ Zapletal, J. Strach ze zločinu a jeho některé souvislosti. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám. Praha, Codex Bohemia, 1998, s. 337.

⁵² Podle německého trestního práva je možné chválu násilí v médiích za určitých podmínek postihnout jako trestný čin (podle § 131 jejich kodexu)

Kaiser, G., Kerner, H.-J., Sack, F., Schellhoss, H. Kleines Kriminologisches Wörterbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1993, s. 349.

V socializaci sehrává nejdůležitější roli mikroprostředí, ve kterém dítě a mladistvý vyrůstá. Nejvýznamnějším socializačním činitelem je bezesporu rodina. Jako zcela nežádoucí se jeví naprostý nezáměr o dítě ze strany rodičů nebo naopak příliš tvrdá výchova spoléhající se hlavně na fyzické tresty či psychické vydírání. Výchovné působení mohou značně komplikovat tíživé sociální podmínky, zejména u osamělé matky či otce, absence otce jako vzoru mužského chování i jiné okolnosti.

Hned po rodině zaujímá přední místo v procesu socializace škola, která může aspoň z části napravit nedostatky rodinné výchovy. Předpokladem však je, aby dítě s výchovnými problémy v rodině našlo ke škole kladný vztah. Toho lze dosáhnout zejména tehdy, dokážou-li učitelé, zvláště u dětí špatně prospívajících, odhalit některé jejich pozitivní rysy. Je nanejvýš žádoucí, aby dítě absolvovalo alespoň povinnou školní docházku, neboť jinak jsou jeho šance na úspěch v životě minimální. Bylo by velmi třeba pamatovat i na výuku rodičů a budoucích rodičů v otázkách rodinné výchovy dětí.

Významné je socializační úsilí institucí provádějících profesionální přípravu, které dávají mladistvým pracovní kvalifikaci a pracovní návyky, a tím i pozitivní sebevědomí a vyhlídku na pozitivní sociální status.⁵³

29. Situační prevence

Situační prevence je zaměřena na odstraňování kriminogenních situací, na omezování příležitostí ke spáchání trestných činů a na zvyšování rizika dopadení pachatele. Již dávno přísloví říká: „Příležitost dělá zloděje!“

Ke značnému zájmu o situační prevenci od sedmdesátých let přispělo i rozčarování z velkého množství neúspěšných projektů sociální prevence, které byly v západních zemích prováděny po druhé světové válce. Tyto programy vycházely z modelu zacházení s pachatelem a byly orientovány na jeho resocializaci prováděním přípravy, vhodným využíváním volného času, skupinovou terapií a jinými prostředky s cílem zabránit recidivě.

Teorie situační prevence vychází z poznatků, podle kterých určité druhy kriminality a jiných sociálně-patologických jevů mají své časové a prostorové

⁵³ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 179 a 180.

zákonitosti. Přitom předpokládá, že velká část kriminality je uskutečňována na základě racionální úvahy potenciálního pachatele, který váží klady a zápory zamyšlené kriminální aktivity a zjistí-li, že námaha a riziko spojené s provedením jsou větší než očekávaný prospěch, upustí od svého záměru.

Kriminologické a kriminalistické poznatky přesvědčivě ukazují, že určitá místa, určitá doba dne, týdne, měsíce, roku a určité situace jsou pro některé kriminální aktivity zvlášť příhodné a že proto kontrola a pozornost věnovaná těmto místům, dobám a situacím může rozsah kriminality výrazně ovlivnit.

Například v průzkumu kriminogenních zón provedeném v roce 1995 v jednom středočeském městě, jehož rozloha je asi 33 km čtverečních, bylo zjištěno, že hlavní kriminogenní zóna zaujímá 14 % katastrálního území města a přitom se na ní kumuluje téměř 90 % kriminality. Navíc téměř třetina kriminality byla spáchána na malém území necelého jednoho čtverečního kilometru. Dvě nejvíc zasažené oblasti byly zjištěny na sídlišti, jedna pak v samém centru města.⁵⁴

Řada kriminogenních situací vzniká ve spojitosti s určitými životními stereotypy, zvyklostmi a rituály obyvatel daného města či místa. Například velká sídliště se během obvyklé pracovní doby, o víkendech a v době dovolených vyprazdňují. To usnadňuje vloupání do bytů. Do obchodních a zábavních středisek chodí lidé s většími peněžními hotovostmi, což skýtá velké možnosti pro pachatele kapesních krádeží a loupežných přepadení. Čím je společnost bohatší, tím více mají lidé cenných věcí a tím větší jsou možnosti pro pachatele majetkových trestných činů, přičemž značná část těchto věcí je nedostatečně zabezpečena. Například auto zaparkované na ulici. Možnosti pachatelů rozšiřují i moderní a komunikační prostředky, jako jsou motorová vozidla a mobilní telefony. Naopak vyspělá technika chrání ty největší majetkové hodnoty natolik, že kriminální útoky proti nim podstatně ztěžují a některé dřívější specializované zločinecké profese, jako byli zejména kasaři, již prakticky neexistují.

Situační prevence může být účinná hlavně u takzvané pouliční kriminality a majetkové kriminality (krádeže aut a věcí z nich, krádeže motocyklů a jízdních kol, krádeže vloupáním, vandalismus, a jiné).

⁵⁴ Večera, K., Holas, J., Štěchová, M. Kriminologická analýza lokality. Praha: IKSP, 1995.

29.1. Opatření situační prevence mají převážně charakter technický, organizační a administrativní (například zvyšování viditelnosti určitého prostředí a určitého objektu, zdokonalování hlídkové a pořádkové služby policie). Snižují kriminalitu tak, že zabezpečovacími prostředky kriminální aktivitu znemožní nebo znesnadní, že policii (a dalším činitelům kontroly kriminality) umožní kriminální aktivitě zabránit nebo ji alespoň pachateli prokázat či minimalizovat prospěch z ní plynoucí.

29.2. Opatření situační prevence lze rozdělit do pěti základních kategorií

- a) **29.2.1. Zvýšení ochrany subjektů, osob a věcí**, kterým hrozí kriminální útok. Může jít o zajištění pomocí bezpečnostních zámků a bezpečnostních dveří, nerozbitným sklem oken, mřížemi, hlídacími psy, poplašným zařízením uzamykáním řadicí páky automobilu, používáním imobilizéru, ale i o službu vrátných, recepčních, hlídačů, angažování soukromých bezpečnostních služeb, napojení na centralizované pulty ochrany objektů, vybavení technickými prostředky za účelem kontroly vstupu a přístupu, zavedení elektronických rezidenčních karet ke vstupu, v úvahu připadá i výcvik v sebeobraně a v používání zbraní a ochranách pomůcek proti napadením a jiné.
- b) **29.2.2. Přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo.** Může jít o ukládání peněz v bankách a spořitelnách a rozšiřování bezhotovostního placení, o ukládání klenotů, šperků a jiných drahocenných předmětů do bankovních trezorů a sejfů, nahrazování originálních uměleckých děl na veřejně přístupných místech jejich kopiemi, parkování osobních automobilů v garážích a na hlídaných parkovištích a nikoliv na ulicích, odnášení autorádií a jiných cenných věcí ze zaparkovaných vozidel a podobně.
- c) **29.2.3. Ztížení přístupu k prostředkům vhodných pro spáchání trestného činu.** Jedná se o uplatňování zákonných předpisů o prodeji střelných zbraní a o jejich držení, o právní režim výbušnin, jedů a drog, o kontrolu zavazadel na letištích, ale také o pověstné ponechávání klíčů pod rohožkou nebo žebříku pod otevřeným oknem rodinného domku a jiné.

- d) **29.2.4.Zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizik pro pachatele.** Sem patří především různé způsoby označování ohrožených věcí, které ztěžují spáchání trestného činu, komplikují další prodej věcí překupníkům a zvyšují riziko odhalení pachatele. Může se jednat o obtížně odstranitelná výrobní čísla automobilů, o registraci a značkování jízdních kol, o značkování a katalogizaci uměleckých předmětů a starožitností a pořizování jejich fotodokumentace, o elektronické etikety zboží prodávaného v obchodních domech, o značkování stromků v lesních školkách, o barvení zaměnitelných tekutin (nafta X topné oleje), o značkování bankovek ztěžujících jejich padělání, o kódová označení platebních karet a jiné. Ze starších dob je známé například cejchování dobytka.
- e) **29.2.5.Zlepšení dohledu nad lokalitou.** Dohled se v rámci situační prevence uskutečňuje v celé škále forem, patří sem aktivity pořádkové a hlídkové služby policie, soukromých bezpečnostních služeb, placených hlídačů, vrátných, dohled zaměstnanců v samoobslužných obchodech a jiných provozovných služeb, řidičů městské hromadné dopravy i běžný a přirozený dohled lidí v lokalitě pracujících či bydlících. Zvláštní možnosti poskytují kamerové systémy umožňující monitorovat vnitřní prostory objektů (domů, obchodních domů, prostory v metru a jiných dopravních prostorů a jiné), ale umožňující i monitorovat náměstí, ulice a parky představující hlavní kriminogenní zóny města, což nepochybně některé potenciální pachatele od provedení jejich kriminálních záměrů odradí a u jiných pachatelů přispěje ke jejich zjištění a postihu. Ke zlepšení dohledu může přispět i zlepšení viditelnosti odstraněním překážek (lešení, keřů a jiné), řádnou údržbou veřejného osvětlení, osvětlení interiérů obchodů i mimo jejich prodejní dobu a jiné.⁵⁵

30. Viktimologická prevence

Zatímco sociální prevence je zaměřená na sociální kriminogenní faktory a situační prevence na kriminogenní situace, viktimologická prevence je se koncentruje

⁵⁵ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 181-183.

na využití viktimologických poznatků. Rozvoji viktimologie a provádění viktimologických výzkumů je v současné době věnována ve světě a do určité míry i v České republice velká pozornost. Mnohé viktimologické poznatky mají svůj význam pro prevenci kriminality a lze je uplatnit při tvorbě preventivních programů. Viktimologická prevence se ovšem do určité míry překrývá s prevencí sociální a s prevencí situační. Je orientována především na potenciální a skutečné oběti trestných činů. Zaměřuje se na činnost osvětovou a poradenskou a na vštěpování obecných a speciálních zásad ochrany ohrožených osob. Osvětová činnost pamatuje na poučení jednak o tom, jak se mají lidé chovat, aby sebe a svůj majetek zbytečně nevystavovali zvýšenému nebezpečí napadení, jednak o tom, jak se mají bránit před útokem a jak se chovat během útoku a po něm. Do viktimologické prevence zahrnujeme i výcvikové kurzy psychologické i fyzické sebeobrany, terapeutické a rehabilitační zacházení po přestálém útoku i prevenci orientovanou na nebezpečí viktimologické recidivy a jiné.⁵⁶

31. Prevence primární, sekundární a terciální

Podle toho, komu jsou preventivní aktivity adresovány rozeznáváme prevenci primární, sekundární a terciální.

31.1. Primární prevence kriminality

U prevence primární jsou preventivní aktivity adresovány veškerému obyvatelstvu, ať již celého státu nebo některého města či místa, nebo některým demograficky vymezeným skupinám obyvatel, například mládeži, ženám, národnostním a etnickým menšinám. Primární prevence působí plošně v tom smyslu, že působí na každého, aniž by brala v úvahu jeho stupeň kriminálního ohrožení nebo kriminální rizikovost. Primární prevence se snaží prostřednictvím hospodářské politiky, sociální politiky, kulturní politiky, právní politiky a jinými působit na příčiny kriminality. Na úrovni společenské makrostruktury, mezostuktury a mikrostruktury usiluje primární prevence o to, aby se soudržnost celé společnosti či společenství v regionech, městech, obcích a podnicích prohlubovala a dezintegrující tendence zeslabovaly a byl minimalizován prostor pro kriminalitu a jiné sociálně-patologické jevy. Primární prevence má často charakter nepřímé strategie. Oblast hospodářské, kulturní, sociální a právní politiky nelze posuzovat jen z hledisek jejich možných kriminogenních či

⁵⁶ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 188 a 189.

kriminálně-preventivních účinků. Kriminologické hledisko je jedním z mnoha hledisek, nicméně svůj význam má.

Je jistě v zájmu primární sociální prevence podporovat hospodářský rozvoj země a regionů, který umožní bohatší život obyvatel, rozvoj školství i sociální práce a snižování nezaměstnanosti. Lze považovat za primární sociální i situační prevenci, jestliže bude městská výstavba plánovaná a koncipovaná tak, aby sídliště byla plnohodnotnou částí města, aby měla dostatek obchodů, služeb, škol, hřišť a jiných zařízení pro volný čas a nebyla jenom noclehárnami, aby lidé bydleli v domech, které by se mohly stát jejich domovy, aby mohlo vzniknout sociální prostředí umožňující dobré sousedské vztahy a přiměřenou a přijatelnou sociální kontrolu.

Svůj význam z hledisek primární sociální prevence by měly i rozhodné kroky státu k prosazování právního řádu a ke kvalifikovanému a dostatečně rychlému fungování státních kontrolních instancí, jež by současně u většiny občanů postihly jejich důvěru v právní řád a vytvořily atmosféru příznivou pro jeho dodržování. Sem patří i generálně-preventivní působení trestní justice na řádné občany. Trestáním pachatelů trestných činů zviditelňuje stát ve společnosti trestněprávní normy, získává pro ně podporu u řádných občanů, posiluje jejich pocity bezpečnosti a zeslabuje strach z kriminality a prohlubuje u nich jejich věrnost zákonům (pozitivní generální prevence). Koneckonců tu jde o socializační působení státu, kterým se posiluje soudržnost a integrita ve společnosti.⁵⁷

31.2. Sekundární prevence

U sekundární prevence jsou preventivní aktivity orientovány na potenciální pachatele, potenciální oběti a na kriminogenní situace.

Sekundární sociální prevence je adresována především kriminálně rizikovým skupinám, jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti dopouštějící se záškoláctví, alkoholici, narkomani, žebráci, bezdomovci a jiné. Může jít například o nezaměstnané mladistvé či mladé dospělé, kterým se nedaří získat práci vzhledem k jejich nekvalifikovanosti a u kterých může mít preventivní význam jejich zařazení do programu do profesní přípravy. Sekundární sociální prevencí je i práce sociálních

⁵⁷ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 189 a 190.

terénních asistentů, kteří se pohybují mezi ohroženou mládeží v jejím přirozeném prostředí (ulice, kluby, diskotéky, herny, skateboardingová hřiště a jiné). Preventivní aktivity by měly být přesně cílené a mělo by být pamatováno na to, aby nedocházelo ke stigmatizaci klientů. Na druhé straně však může mít u potenciálních pachatelů svůj význam generálně-preventivní působení justice (negativní generální prevence), neboť ukazuje potenciálním pachatelům, že páchaní trestných činů se nevyplácí, a tak je od spáchání trestného činu odradit.

Značnou důležitost může mít sekundární prevence zaměřená na překonání kriminogenních situací. Kriminogenní situace může mít podobu nádražní haly, ve které se koncentrují kriminální živly, narkomani a bezdomovci.

31.3. Terciální prevence

Terciální prevence je zaměřena hlavně na předcházení kriminální recidivy u pachatelů a viktimologické recidivy u obětí. Předpokládá tedy, že ke spáchání trestného činu již došlo. U oběti půjde i o předcházení sekundární viktimizaci, o napravení následků trestného činu a o poskytnutí potřebné pomoci. U pachatelů půjde o jejich sociální reintegraci, kterou se zabývá penologie.

32. Úloha státu v prevenci kriminality

Základem systému prevence v České republice se staly programy prevence kriminality ve městech zatížených vysokou mírou kriminality. Vychází se z myšlenky, že problémy s kriminalitou mohou a musí být řešeny především v tom prostředí, ve kterém vznikají, a že základní podmínkou účinnosti preventivní činnosti je její konkrétnost. Tato koncepce kriminální prevence je orientována hlavně na pouliční kriminalitu, krádeže vloupáním a některé další formy obecné kriminality, jedná se o komunitní a lokální kriminálně-preventivní projekty, které mají často podobu situační a technické prevence. Tato orientace je pochopitelná, na zmíněnou trestnou činnost je veřejnost zvláště citlivá a má z ní největší strach. Při správném přístupu se mohou výsledky takových kriminálně-preventivních aktivit dostavit poměrně rychle a mohou být velmi zřetelné.⁵⁸

⁵⁸ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 191.

33. Policejní prevence

V rámci prevence může působit celá řada subjektů. Mezi nimi zaujímá zcela specifické místo policie, která je při ochraně společnosti před kriminalitou nezastupitelná. Zatímco v činnosti policejních sborů v západních zemích je na policejní prevenci pamatováno, naše policie byla nedávno při ochraně před kriminalitou orientována výhradně represivně. Zákon o Policii ČR číslo 283/1991 Sb. pamatuje na úkoly policie v oblasti policejní prevence nedostatečně.

Určité preventivní možnosti dává policii jen ustanovení § 47 tohoto zákona, podle něhož policejní útvary upozorňují veřejné orgány, právnické i fyzické osoby na skutečnosti, které mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku nebo k ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku. Rámcový preventivní význam má ustanovení § 89 trestního řádu, podle něhož policejní orgány pamatují při dokazování i na zjištění okolností, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání. Přetrvávajícím nedostatkem, který negativně ovlivňuje vývoj v profesionalizaci policejní prevence, je dosavadní absence institucionálního zakotvení úkonů v zákonné normě. Nový zákon o Policii ČR a Inspekci ministra vnitra by tento nedostatek měl odstranit.⁵⁹

Teprve v posledních letech začíná být u nás v policejní práci uplatňován koncept nazývaný **33.1. Community Policing** (policejní práce orientovaná na komunitu), který znamená:

- policejní činnost, která je podřízená potřebám komunity (obce),
- komunikaci mezi policií a společností,
- partnerství mezi formálními a neformálními instancemi na úseku ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti i na úseku prevence

Smyslem tohoto konceptu je, aby policie zaměřovala své poslání při kontrole kriminality nejen represivně, ale i preventivně a plnila své úkoly podle aktuálních potřeb a ve spolupráci se samosprávou komunity a občanskými sdruženími. Jedná se vlastně o renesanci zásady územní odpovědnosti jednotlivých pořádkových policistů, kteří by měli být co nejlépe obeznámeni se svým rajónelem a s lidmi v něm pracujícími a

⁵⁹ Novotný, O., Zapletal, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 198.

bydlíci. Snahou je odstranění nedůvěry řádných občanů k policii nebo dokonce jejich strachu k ní na jedné straně a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů na straně druhé.

Dosavadní zahraniční zkušenosti z projektu **33.2. přibližování policie občanské společnosti** lze shrnout do těchto závěrů:

- priority policejní práce v oblasti pořádkové policie by měla určovat komunita (obec) a ta by ji měla také hodnotit,
- doplnit náplň pořádkové služby vytvořením pěších hlídek navazujících kontakty s občany,
- zaměřit iniciativu na další služby, jako je práce s oběťmi trestných činů,
- organizovat „sousedskou výpomoc“ na úseku prevence pouliční kriminality a vloupáním do objektů,
- pořádat přednášky a dny „otevřených dveří“,
- do služeb policie přijmout příslušníky národnostních menšin, které tvoří vlastní komunity,
- vytvářet integrační systémy (policie státní a obecní, soukromých bezpečnostních agentur, hasičů, záchranných zdravotnických a havarijních služeb)⁶⁰

Těžiště policejní preventivní činnosti u nás spočívá na okresních (městských) policejních ředitelstvích, především na preventivně-informačních skupinách zřízených od poloviny devadesátých let. Tyto skupiny poskytují fyzickým a právnickým osobám informační a poradenské služby v otázkách, které nejvíce ovlivňují pocit bezpečí, to je v otázkách ochrany zdraví, života a majetku, a orientují policejní preventivní činnost na vybrané konkrétní problémy dané lokality.⁶¹

⁶⁰ Kloubek, M. Postavení a úkoly policie. In: Prevence kriminality ve městech. Sborník přednášek. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997, s. 46.

⁶¹ Novotný, O., Zapletal, J.a kolektiv. Kriminologie:druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 200.

ZÁVĚR

Majetková kriminalita je velice zajímavá, snažil jsem se v práci vyzdvihnout to nejdůležitější, co se této problematice týče. Za pomoci knih jsem dlouhé hodiny strávil sběrem všech informací, které jsem následně použil v Diplomové práci.

Definoval jsem tedy pojmy majetkové kriminality a snažil se je vysvětlit i pro osoby do této problematiky nezasvěcené. Neobsáhlejší páchaní této kriminality spočívá hlavně v krádežích, dále pak ve zpronevěře a podvodech různých druhů. Pro dobré znázornění, prvenství výše zmiňovaných druhů, majetkové kriminality jsem vytvořil grafické znázornění. Krádeže jsem pak rozdělil a začlenil do několika skupin, abych byl konkrétnější, jde o krádeže vloupáním a o krádeže prosté. V práci jsem rovněž zakotvil historii majetkové kriminality, abychom si mohli všimnout vývoje a také struktury této kriminality. Poukázal jsem na složení pachatelů jmenovaného druhu kriminality, což prozradilo zvyšující se účast žen a dětí na podílu spáchaných trestných činů. Zastavil jsem se u recidivistů, tedy u osob s kriminální minulostí, kterým výkon trestu zjevně nepomohl od upuštění a dalšího páchaní majetkové kriminality. Znázornil jsem také etiologii lidského chování a opět jsem ji rozdělil na kriminalitu z nouze a na kriminalitu z blahobytu. Jinými slovy, jde o lidi ze dvou odlišných oblastí. Jedni používají majetkovou kriminalitu na způsob obživy, což by nejspíš každý normální člověk pochopil, že když člověk nemá prostředky na obživu, mnohdy ani na bydlení, například ukradne šišku salámu v nákupním středisku. Druhou skupinu však tvoří lidé, kteří zjistili, že majetková kriminalita skutečně dobře vynáší. Na zakázku kradou osobní automobily bez potřeby si najít pořádnou práci. Dále jsem poukázal na strategie, které nám slouží ke kontrole majetkové kriminality. Vyzdvihnul jsem také novodobé systémy, které slouží k omezení majetkové kriminality. Mezi hlavní bojovníky pro boj s kriminalitou budou sloužit počítačové a satelitní systémy, dále pak Index Solutions, který je zatím ve fázi neustálého zkoušení. Po otevření státních hranic bylo nutné vymyslet něco, co by pomohlo omezit kriminalitu mezi státy Evropské unie, což dodnes naplňuje Schengenský informační systém, kterým se mezi sebou informují složky policie po celé Evropě. V poslední řadě, té nejdůležitější, jsem důkladně popsal veškerou prevenci kriminality. Začal jsem prevencí Sociální, která sleduje hlavně vnitřní a vnější kontrolu lidského chování. Vyzdvihuje existence Právního řádu, kde jsou mapovány stěny, které určují, co je ve společnosti zakázáno a co je pro společnost přijatelné. Vysvětluje pojem právního nihilismu a poukazuje na nedostatečnou práci a

nesprávný úhel pohledu médií na prevenci kriminality jako celku. Média také nesprávně pochopila Právní řád, přitom právě média dokáží nejlépe ovlivňovat chování lidí a mohla by ušetřit práci naší polici. To Situační prevence již počítá s napadením osob nebo majetku a přímo ztěžuje práci potenciálním pachatelům majetkové kriminality. Jako je třeba výměna uměleckého díla za falzifikát a podobně. Dále se uplatnila Viktimologická prevence, která se stará o oběti trestných činů. Prevenci majetkové kriminality jsem rozdělil na primární, sekundární a terciální. Vytýčil jsem i úlohy státu v této prevenci, taktéž jsem udělal v prevenci policejní, kde jsem se dále zaměřil i na programy Policie ČR, hlavně pak na program příplížení policie k veřejnosti.

Seznam použité literatury

KRUPKA, V. Trestní právo hmotné-zvláštní část, Praha: Armex publishing, 2005, ISBN 80-867955-15-2.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kolektiv. Kriminologie: druhé, přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004, ISBN 80-7357-026-2.

Policejní prezidium ČR, statistický výkaz číslo 1, kriminalita za období 1.1.2008 – 31.12.2008.

Nedejte šanci zlodějům! Hlásí se policie, 1998, roč. II., č. 10 – 11.

ZÁVADSKÝ, J., ZAHÁLKA, J. Situace na úseku krádeží uměleckých a starožitných předmětů spáchaných na území ČR v r. 1993. Kriminologický sborník č. 5/1994, ISBN 978-80-254-2662-3.

PROTIVÍNSKÝ, M. Boj s kriminalitou v západních zemích (1). Kriminologický sborník č. 1/1993, ISBN 80-86244-03-2.

RAK, R. Krádeže motorových vozidel. A co dál? Kriminologický sborník č. 7/1994, ISBN 80-7204-218-1.

KREVERT, P. Ladendiebstahl den Kampf ansagen. Heidelberg: Wirtschaftsschutz und Sicherheitstechnik Hüthig, 2000, č. 7, ISBN 0-275-93691-2.

KAISER, G. Kriminologie. Ein Lehrbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996, ISBN 978-3-455-40104-2.

KVASNIČKA, V. K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. In: KUDLÍK, A., NEZKUSIL, J., PŘENOSIL, G. a kolektiv. Československá kriminologie (Aktuální problémy). Praha, Orbis, 1971, ISBN 80-7778-271-2.

RAK, R. Evidovaná a odcizená vozidla v Evropě v řeči čísel. Kriminologický sborník č. 1/1999, ISBN 80-238-4157-2.

KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T. Ochrana osob a majetku. Policista č. 1/1997, ISBN 80-7300-032-6.

PROTIVÍNSKÝ, M. Nové poznatky o boji se zločinem v Německu a Velké Británii. Kriminologický sborník č. 3/1997, ISBN 80-902283-8-1.

RAK, R. Evropský registrační systém motorových vozidel EUCARIS. Kriminologický sborník č. 10/1994, ISBN 978-80-254-0797-2.

PROTIVÍNSKÝ, M. Několik zajímavostí ze světa. Kriminologický sborník č. 3/1996, ISBN 80-86795-11-X.

Zákon číslo 361/2000 Sbírky, o provozu na pozemních komunikacích.

ŠÁMAL, P., a kolektiv, Trestní zákon. komentář. C. H. BECK, 2001, ISBN 80-7179-242-3.

OSMANČÍK, O., KARABEC, Z. Kriminologie a nové dimenze zločinnosti. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Codex Bohemia, 1998, ISBN 978-80-7338-071-7.

KAISER, G. Kriminologie. Ein Lehrbuch. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996, ISBN 80-86231-33-7.

Srovnání zejména korespondující ustanovení trestního zákona, občanského zákoníku a obchodního zákoníku.

Lidové noviny dne 25.11.1993.

KINCL, J. Dicta et regulae iuris. Praha, Universita Karlova, 1990, ISBN 978-80-7380-054-3.

KAISER, G., KERNER, H.-J., SACK, F., SCHELLHOSS, H. Kleines Kriminologisches Wörterbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1993, ISBN 937-80-7270-065-2.

VEČERA, K., HOLAS, J., ŠTĚCHOVÁ, M. Kriminologická analýza lokality. Praha: IKSP, 1995, ISBN 80-7338-023-4.

KLOUBEK, M. Postavení a úkoly policie. In: Prevence kriminality ve městech. Sborník přednášek. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997. ISBN 80-7822-21-2.

Abstrakt

PETELE, K. Majetková kriminalita : *bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií o. p. s., 2009. 46. s. Vedoucí bakalářské práce Plk. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Klíčová slova: Majetková kriminalita, historie, Fenomenologie, etiologie, kontrola a prevence majetkové kriminality.

Diplomová práce ukazuje majetkovou kriminalitu, jako nejčastější druh páchaných trestných činů. Také vymezuje historii této kriminality. Fenomenologie odhaluje stav, struktura a dynamiku trestných činů týkajících se této problematiky. Zabývá se etiologií pachatelů majetkové kriminality a rozděluje je do skupin podle toho, proč danou kriminalitu páchají. Dále vyčleňuje faktory, které slouží pro kontrolu majetkové kriminality. Poukazuje na novodobé projekty omezující nejčastější kriminalitu. Dále vytyčuje pojmy a vysvětluje druhy majetkové kriminality. Hlavně se ale zaměřuje na preventivní opatření, ať již ze strany našeho státu nebo Policie ČR. Úloha médií je při prevenci majetkové kriminality rovněž významná a velmi dobře působí na morální chování lidí. Bakalářská práce také rozděluje preventivní opatření do skupin, které se snaží odradit potenciální pachatele od páchání trestné činnosti.

Abstract

Petele, K. Property Crime: a bachelor thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2009. 46. pp., Supervisor: Plk. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Keywords: property crime, history, phenomenology, etiology, prevention and control of property crime.

The thesis describes property crime, being the most common type of crime. It also defines the history of this crime. Phenomenology reveals the status, the structure and the dynamics of criminal deeds relating to this issue. It deals with the etiology of crime and the criminals and divides the criminals into groups depending on the reasons to commit the crime. In addition, it specifies the factors being used to control property crime. It refers to the most recent projects restricting the most frequent way of such a crime. In addition, it sets out the terms and explains the types of property crime. It mainly, however, focuses on preventive measures, whether from our state or the Czech Police. The role of media in the prevention of property crime is also very important and active in the moral behaviour of people. The bachelor thesis is also divided into groups of preventive measures, which strive for discouraging potential offenders from committing crime.

